

Αριθ. 132962

ΝΕΟΛΟΓΟΥ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ, ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Διευθυντής Σ. Ι. ΒΟΥΤΥΡΑΣ.

ΤΟΜΟΣ Α'. — ΤΕΥΧΗ 1 — 52

1891—1892.

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

1892.

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΝΕΟΛΟΓΟΥ.

ΕΥΛΟΓΙΟΥ ΚΟΥΡΙΑΣ

Π. Α. Ζ

ΠΑΡΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
Μετροπολιτη
ΕΥΛΟΓΙΟΥ ΚΟΥΡΙΑΣ

ΝΕΟΛΟΓΟΥ ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ

Τυπεται γρ. ἀογ. 2.

Τυπεται γρ. ἀογ. 2.

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ.

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ Σ. Γ. ΦΟΥΡΤΥΡΑΣ.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΣ, 16 Φεβρουαρίου 1892.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.

Πολιτική 'Επιθεώρησις.—'Ηρώδης ὁ Μιμογράφος (κατὰ Θεόδωρον Ράϊναχ).—'Η 'Ιστορία τοῦ Φωτισμοῦ (διαλέξεις Φ. Ε. Μαυρογορδάτου ἐν τῷ Ἑλληνικῷ Φιλολογικῷ Συλλόγῳ).—'Ποικίλα.—'Ανά τὴν ἐπὶ τῆς Ἀσίας (ἀπὸ Ἐρζερούμης εἰς Βιτάλι).—'Η Δευτέρα Μίσση (διήγημα).

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ.

Καὶ κατὰ τὴν ἐβδομάδα ταύτην τὸ σπουδαιότερον ὑπὸ γενικὴν ἐποψὴν ζήτημα εἶναι ἢ ἐν Γαλλίᾳ ὑπουργικὴ κρίσις, ἢ παρατεινομένη ἀπὸ τῆς πέμπτης τῆς παρελθούσης ἐβδομάδος. Καθ' ὅσον τοῦτο τὸ δεκάμηρον διάστημα ὁ ἔργονος τοῦ ὄργανου τῆς νίκης οὐκ ἐπαύσατο ἀλλεπαλλήλους λαμβάνων συνεντεύξεις μετὰ τῶν κυριωτέρων ἀνδρῶν τοῦ ὑπουργείου καὶ συσκεπτόμενος περὶ τοῦ πρακτέου πρὸς ἀναπλήρωσιν τοῦ ἀνογέντος χάσματος διὰ τῆς ψηφοφορίας τῆς 6/18 Φεβρουαρίου. Ὁ κ. Καρνὼ ἐπειράθη νὰ πείσῃ ἰδίᾳ τὸν τῶς πρωθυπουργόν, ὅστις ἠδυνήθη νὰ κυβερνήσῃ τὴν Δημοκρατίαν ἐπὶ 23 μῆνας καὶ ν' ἀναγράψῃ τὸ ὑπουργεῖον αὐτοῦ ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν ἐπὶ τῆς τρίτης δημοκρατίας ὑπουργείων, ὡς τὸ μακροβιότερον πάντων μετὰ τὸ τοῦ κ. Γουλιέλμου Φερνάν. Ὁ κ. Φρεσινέ, καλῶς τὰ πράγματα σταθμίζων καὶ ἐξακριβῶν τὰ ἀποτελέσματα τῆς διαταραχθείσης ἰσορροπίας τῶν ἐν τοῖς βουρβωνικοῖς ἀνακτόροις κομματικῶν ὁμίλων, ἀπέρριψε τὴν πρότασιν καὶ παράκλησιν τοῦ τῆς δημοκρατίας προέδρου καὶ συνεβούλευσεν αὐτὸν ν' ἀποταθῇ εἰς ἄλλους ἐκ τῶν συναδέλφων αὐτοῦ. Ἐπίκλησις ἐπὶ τοῦτω ἐγένετο ἐπὶ τὰ φιλοπάτριδα αἰσθήματα τοῦ τῶς ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργοῦ κ. Ριμβώ, τὸ μὲν ἐπὶ τῇ ἐξωτερικῇ πολιτικῇ, τῇ συντελεσάσῃ τὴν ἐν Κρονστάνδῃ παγίωσιν τῆς ρωσογαλλικῆς συναδελφώσεως, ἐξ οὗ καὶ τὸ τῶς ὑπουργεῖον ἀποκαλεῖται ὑπουργεῖον Κρονστάνδης, τὸ δὲ ἐπὶ τῷ ὅτι δύναται νὰ συγκεντρώσῃ τὴν διασπασθεῖσαν κυβερνητικὴν πλειονοψηφίαν. Ὁ κ. Ριμβώ ἐπειράθη πράγματι νὰ ἱκανοποιήσῃ τὸν πόθον τοῦ κ. Καρνὼ, ἀλλ' ἰδὼν ὅτι τὸ ἔργον ἦτο δυσχερὲς παρητήθη αὐτό, καὶ προσεκλήθη ὁ κ. Ρουβί, τῶς ὑπουργὸς τῶν οἰκονομικῶν καὶ χρηματίας πρωθυπουργὸς ἀπὸ τῆς

30 Μαΐου μέχρι 3 Δεκεμβρίου τοῦ 1887. Ἀτυχῶς καὶ οὗτος προσέκρουσεν εἰς δυσχερείας καὶ κατάλληλον ἐκρίθη νὰ κληθῇ ὁ κ. Βουρζοά, ὑπουργὸς τῆς δημοσίας ἐκπαίδευστος ἐν τῷ τῶς ὑπουργεῖῳ. Ὁ κ. Βουρζοά, πολλάκις χρηματίας ὑπουργὸς, διεκρίθη ἐπὶ αἰσθήμασι ριζοσπαστικοῖς καὶ ἐπὶ τάσει πρὸς τὴν ἄκραν ἀριστεράν, ἀλλ' ἐν τῇ βουλῇ μόνῃ ἢ ὑποστήριξεν τὸν ριζοσπαστικῶν δὲν ἀρκεῖ, διότι ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν, ἀνερχομένων εἰς 194, οὔτε τὴν πλειονοψηφίαν ἔχει οὔτε ὑπερτερεῖ τῶν μετριοπαθῶν δημοκρατικῶν, ἀνερχομένων εἰς 210. ἀπαιτεῖται λοιπὸν ἡ συνεργασία ἀμφοτέρων τῶν ὁμίλων τούτων, πρὸ τῶν ὁποίων ἡ δεξιὰ καὶ οἱ βουλανξερικοὶ ἐβρηνται ἐν ἀσυνάμπτῳ ἄλλως μειονοψηφία. Τὸ δυσχερὲς τοῦτου καθορῶν ὁ κ. Βουρζοά ἐγκατέλιπε τὸ ἔργον καὶ προσεκλήθη ὁ κ. Λουβέ, ὅστις, προεδρεύων νῦν τῆς ἐπὶ τῶν οἰκονομικῶν ἐπιτροπῆς τῆς Γερουσίας, ἐχηρμάτισεν ὑπουργὸς τῶν δημοσίων ἔργων ἐν τῷ τῆς 1/13 Δεκεμβρίου 1887 ὑπουργεῖῳ τοῦ κ. Γυράρ. Ἐὰν ἐπομένως ὁ κ. Λουβέ κατορθώσῃ νὰ καταρτίσῃ τὸ ὑπουργεῖον κατὰ τρόπον, εὐαρεστοῦντα ριζοσπαστικοῖς τε καὶ δημοκρατικοῖς, δύναται τότε νὰ ἐξακολουθήσῃ ἐργαζομένη ἢ νῦν ἐθνικὴ ἀντιπροσωπεῖα· ἄλλως ἀνάγκη ἐπιβάλλεται νὰ γείνη ἐκκλίσις ἐπὶ τὴν ψήφον τῆς κοινῆς γνώμης καὶ ν' ἀποδοθῇ ἡ Γαλλία εἰς τὴν κοινοβουλευτικὴν πάλιν, τὴν ἴκιστα συμπερούσαν τῇ χώρῃ κατὰ τὴν ὥραν ταύτην, καθ' ἣν ἐν Γερμανίᾳ ἐκδηλοῦνται τάσεις προσεγγίσεως πρὸς τὴν Ρωσίαν καὶ τὰ κυριώτερα τῶν ὀργάνων τῆς τριπλῆς συμμάχιας πειρῶνται νὰ ὑποτιμώσῃσιν τὴν γαλλικὴν συμπαρίσιν καὶ νὰ πείσῃσιν τὸ ἀνακτῶν Πιτρούπλεως εἰς ἐγκατάλειψιν τῆς φιλογαλλικῆς αὐτοῦ πολιτικῆς.

Ἐκ τῶν κατὰ τόπους δὲ κυριωτέρων ζητημάτων τὸ ἐν Γερμανίᾳ νομοσχέδιον περὶ τῶν σχολῶν καὶ τὸ ζήτημα τῆς πρὸς τοὺς ἀπλούς στρατιώτας διαγωγῆς τῶν αξιωματικῶν ἀποτελοῦσι τὰ σπουδαιότερα τῶν τὴν κοινὴν ἐν Εὐρώπῃ γνώμην ἀπασχολούντων θεμάτων, τὸ μὲν ἕνεκα τῆς μεγάλης αὐτοῦ σοβαρότητος, τὸ δ' ἕνεκα τῆς παρακμῆς τοῦ κύρους, μεθ' οὗ ἄλλοτε ἢ ἐν Βερολίῳ ἀρχῇ ἐπεβάλλετο καὶ συνεκράτει συνεσταλμένην τὴν ἀντιπρόλιτεύσιν παρὰ τὸ δίκαιον τοῦ ἀγῶνος ταύτης καὶ τὰς ἀπαγορεύσεις τοῦ ὀρθοῦ λόγου. Σπανίως ἢ ἐν Γερμανίᾳ ἐσωτερικῇ κατάστασις τοιαύτην παρούσασιν ὄψιν καὶ σπανίως τοσοῦτοι ἀνεψήφισαν κίνδυνοι τῆς κυβερνήσεως τῆς αὐτοκρατορικῆς Γερμανίας, κίνδυνοι, εἰς μεγάλῃν ἐμβάλλοντες ἀνισυχίαν τοὺς περὶ τὸν αὐτοκράτορα Γου-

λιέλμων, ὅστις, πράγματι ἀποστῆς τῆς τέως αὐτοῦ πολιτικῆς τοῦ ἐπιβίβασθαι τὴν κυβέρνησιν ἐπὶ τῶν ἀποφάσεων τῆς ἐθνικῆς ἀντιπροσωπείας, ἀποκλίνει νῦν εἰς μετριοπαθετέραν πολιτικὴν, εἰς τὴν πολιτικὴν τοῦ συγκινηθεῖσαν τὴν ἐθνικὴν γνώμην καὶ πείσει αὐτὴν εἰς ἀποδοχὴν τῶν κυβερνητικῶν σχεδίων· ἀλλ' ἡ μεταβολὴ αὕτη τοῦ φρονήματος τοῦ ἀυτοκράτορος Γουλιέλμου, τοῦ ἀποφνημαμένου ὅτι ἡ θέλησις αὐτοῦ τὸν γνώμονα πῶς ἐνεργείας ἀποτελεῖ, μικρὸν ἐπιδρῶν ἐπὶ τὸ πνεῦμα τοῦ γερμανικοῦ λαοῦ καὶ ἐπὶ τῶν ἀνωτέρων ἐπιστημονικῶν κύκλων, τῶν ἥκιστα συναινούστων εἰς τὴν ὑπαγωγὴν τῆς ἐθνικῆς παιδείσεως ὑπὸ τῆς ἐμπνεύσεως τῆς ἐκκλησίας καὶ τοῦ καθολικισμοῦ. Οὕτω πολιτευομένη ἡ μῆλλον πεφωτισμένη μερὶς ἐνεργεῖ ἐν πλείροι δικαίῳ καὶ κατὰ τὸ ὑπόδειγμα τὸ δωθέν ὑπὸ τοῦ ἀειμνήστου πάππου τοῦ νῦν αὐτοκράτορος, τοῦ πολεμίσαντος πάντοτε τὴν ἐξουσίαν τῆς ἐκκλησίας καὶ θέντος τὰς βάσεις τῆς πολιτικοθερησκευτικῆς πάλιν. Καὶ ὄντως ὁ ἀειμνήστος ἰδρυτὴς τῆς αὐτοκρατορίας τῶν Χοχεντσόλερν, μακρὰν ἀνταλλάξας ἀλληλογραφίαν μετὰ τοῦ περιψύστου ἄγγλου πολιτευτοῦ λόρδου Ίωάννου Ρούσελ, περὶ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ζητήματος καὶ περὶ τῶν σχέσεων τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς μετὰ τῆς ἐθνικῆς ἐκπαιδεύσεως, ἔγραψε κατὰ φεβρουάριον τοῦ 1874, ἴτοι πρὸ ἀκτακαίδικα ἀκριβῆς ἔτων: « Ἔμοι προσίκει νῦν τὸ ἠγυθῆναι τοῦ λαοῦ μου ἐν πάλλῃ, ἀπὸ αἰῶνων ὑπὸ τῶν προκατόχων γερμανῶν αὐτοκρατορῶν διεξαχθεῖσα, κατὰ δυνάμει, ἢς ἡ ἐξουσία καὶ ἡ ἀρχὴ οὐδαμῶς τοῦ κόσμου ἰδουμένη νὰ συμβιβασθῆ μετὰ τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς προόδου τῶν λαῶν, δυνάμει, ἢτις, ἐάν νικηφόρος ἐξήκοτο τοῦ ἀγῶνος, ἴθελεν εἰς μεγάλους περιαγὰς κινδύνους τὰ πολιτικὰ ἀποτελέσματα τῆς ἀναμορφώσεως καὶ διακυβεύσει τὰς συνελείας τῆς ἐλευθερίας τῆς συνειδήσεως. Δέχομαι λοιπὸν τὴν πάλιν καὶ πέποιθα ἐπὶ τὴν νίκην διὰ τῆς ἀρωγῆς τοῦ ἠγύστου». Τοιαῦτα ἔγραψε Γουλιέλμος ὁ Α' περὶ τῆς πολιτικοθερησκευτικῆς πάλιν, ταῦτα δ' ἀναπολοῦντες ἴσως οἱ ἐπιτετραμμῆνοι τὰ τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως ἔθην μὲν ἐγγράφως ὑποβάλλουσι κατὰ τοῦ νομοσχεδίου τοῦ κ. Ζέδλιτς διαμαρτυρίας, ἔθην δὲ διὰ τῶν ἐν τῇ ἐξουσίᾳ αὐτῶν ὀργάνων περιώντων νὰ συνδουλίσωσι τὸ πνεῦμα τοῦ λαοῦ καὶ νὰ μεταπέσωσι τὴν τε τὸ νομοσχέδιον ἐξετάζουσιν ἐπιτροπὴν καὶ τὴν προσωικὴν διάταν ὅπως πολεμήσῃ τὸ ἀρχικὸν σχέδιον καὶ εἰσαγάγῃ τὰς ἀναγκαίας τροποποιήσεις πρὸς ἱκανοποίησιν τῶν εὐχῶν τοῦ λαοῦ, βλέποντος ἑαυτὸν περιηγόμενον ὑπὸ τὸ κράτος τῆς ἐκκλησίας χάριν κοινοβουλευτικῶν λόγων. Τὸ πρῶγμα τοσοῦτο τὴν μερίμναν τοῦ γερμανοῦ μονάρχου περισπάται, ὥστε ἡ Α. Μ. ἐν τε τοῖς αὐλακοῖς δέπνοις καὶ ἐν πάσαις αὐτοῦ ταῖς ἰδιαιτέρας μετὰ τῶν συμβούλων συνδιαλέξεσι μέγαν ποιεῖται λόγον περὶ τοῦ νομοσχεδίου καὶ πολλὰς ἀρτεται πληροφορίας περὶ τῆς πορείας τῶν συζητήσεων.

Ἀλλὰ καὶ τὸ ζήτημα τῆς πρὸς τοὺς στρατιώτας διαγωγῆς καὶ συμπεριφορᾶς τῶν ἀξιωματικῶν, τὸ ἀνακινηθὲν διὰ τῆς ἐν ταῖς ἐφημερίσι δημοσιευθείσης ἐκθέσεως τοῦ διοικητοῦ τῶ 12 στρατιωτικοῦ σώματος, τοῦ πρίγκιπος τῆς Σαξωνίας, ἥκιστα ὑπολείπεται τοῦ περισχολῶν νομοσχεδίου τὴν σπουδαιότητα, ὡς τοῦτο τεκμηριούται πληρέστατα ἐκ τε τοῦ ἐν ταῖς ἐφημερίσι γνωμομένου πατάγου καὶ ἐκ τῶν ἐν τῷ κοινοβουλίῳ διαμειβομένων συζητήσεων, καθ' ἃς εἰς σπουδαίας καὶ σοβαρὰς ἀποφάσεις προέβη ὁ ἀρχιγραμματεὺς τῆς αὐτοκρατορίας τῶν Χοχεντσόλερν. Καὶ ὁ μὲν τύπος διὰ μακρῶν

πειράται νὰ ὑποδείξῃ τὴν ἀνάγκην συντόνων μέτρων πρὸς πρόληψιν τοῦ κακοῦ καὶ νὰ συνηγορήσῃ ὑπὲρ χορηγίας δικαιοσύνης εἰς τοὺς στρατιώτας ὅπως οὗτοι διατεπέσοι διαμαρτυρίας ἐναντίον τῶν ἀποτολμώντων βαναύσους πράξεις, παραπλησίας πρὸς τὰς ἐν τῇ ἐκθέσει τοῦ πρίγκιπος Γεωργίου ἐκτεθειμένας, ὁ δ' ἀρχιγραμματεὺς σφόδρα καταπολεμῶν τοὺς ὑπὸ τοιαύτην ἔννοιαν διαμνησθῆντας ἐξω τοῦ κοινοβουλίου ὄχι ὥσθι ἀπισθῆναι τοῦ ἐπιχειρήματος τῆς στρατιωτικῆς πειθαρχίας, ἢν ἐχαρακτηρίσῃ ὡς λίαν διακυβευομένην, ἅμα τοῦ δικαιοσύνης τοῦτου χορηγομένου τοῖς κακοποιουμένοις στρατιώταις. Ὁ λόγος τοῦ κόμητος ἴτο ἀλλοθῆς δείγμα ἠιτορικῆς δεινότητος. Ὁ ἀρχιγραμματεὺς παρέστισε τὰς ἐπιτυχίας καὶ τοὺς θριάμβους τοῦ γερμανικοῦ στρατοῦ ὡς ἀποτέλεσμα τῆς πειθαρχίας ἀπλῶς, ἰσχυρὸς δὲ προσήλθεν ἐπικούρος ἐξω τοῦ κοινοβουλίου τὸ πόνημα βέλγου στρατιωτοῦ, διαπιστοῦντος ὅτι αἱ νίκαι τῶν γερμανικῶν στρατῶν προέκυψαν οὐχὶ ἐκ τῆς πλειθῆς τῶν μαχητῶν, ἢ ἐκ τοῦ θρηθμοῦ τῶν τυλεβόλων, ἀλλὰ μῆλλον ἐκ τῆς πειθαρχίας, τῆς ἐνσπικροθεσίης ἐν τῷ γερμανικῷ στρατῷ. Ἀυτῶς σὺν τῷ ἀρωγῷ τοῦτο ἐπιπῆθε καὶ πολέμος, οὐχὶ μὲν τοσοῦτον ἰσχυρὸς, ἀλλ' ὅπωσθιποτε ἀρκούντως ἐνοχλητικὸς. Ἐν τῇ ἐφημερίδι, τῇ δημοσιεύσει τῶν ἐκθεσῶν τοῦ πρίγκιπος τῆς Σαξωνίας ἐδημοσιεύθη ἡ ἡμερησία διάταξις τοῦ ἐπὶ τῶν στρατιωτικῶν ὑπουργῶν τῆς Βαυαρίας πρὸς τὸν διοικητὴν τοῦ 2 στρατιωτικοῦ σώματος, ἐπιστάθα τὴν προσωικὴν τοῦτου ἐπὶ τῆς βαναύσου συμπεριφορᾶς ἀξιωματικοῦ τοῦ 1 συντάγματος τοῦ ἱππικοῦ καὶ μεμφομένη τοῦ ἀρχιγοῦ τοῦ συντάγματος τοῦτου, ὅστις, ἰδὼν τὸν ἀξιωματικὸν τιμωροῦντα βαναύσως τὸν στρατιώτην, αὐδεμίαν ἐποίησαστο αὐτῷ παρατήρησιν, οὐδ' ἐβάνη κἄν συγκινούμενος ἐπὶ τῇ τύχῃ τοῦ ἀτυχοῦς στρατιώτου. Οἱ ἐν τῇ γερμανικῇ πρωτεύουσῃ κύκλοι ἀρκούντως ἐπὶ τοῦτο ταράσσονται καὶ μετ' ἀθλημίας ἴσως βλέπουσι τὴν τοιαύτην ἐσωτερικὴν κατάστασιν, τὴν ὄντως χροῖουσιν πολλὰς τῆς μερίμνης συνελείας τοῦ ἐπιτενωμένου ὑποκόφου κινήματος τῶν τε σοσιαλιστῶν καὶ τῶν ἐργατῶν.

Ἐν Ἰταλίᾳ τὸ τε ἐργατικὸν ζήτημα καὶ τὸ κίνημα τῶν σπουδαστῶν προδουλιβάνει βαθμυδὸν μείζονας διαστάσεις. Ἡ τοῦ μαρκιστοῦ Ρουδίνου οἰκονομικὴ πολιτικὴ, βασιζομένη ἐπὶ τῆς τοῦ προκατόχου, ἀπῆρσε λίαν τὸ λαὸ τῆς Χερσονήσου, μῆτην ἐλπίσαντι ὅτι ὁ διάδοχος τοῦ κ. Κρίσπι ἴθελεν ἱπαρνηθῆ τὴν οἰκονομικὴν τοῦτου πολιτικὴν καὶ βελτιώσει πῶς τὰ οἰκονομικὰ τοῦ βασιλείου, τὰ δεινούμενα βαθμυδὸν ἐνεκὰ τῆς διακοπῆς τῶν μετὰ τῆς ὁμῶρος μεγάλης δημοκρατίας ἐμπορικῶν σχέσεων. Ὁ ἰταλὸς γεωργὸς καὶ βιομηχανὸς δὲν ἐξασφαλίζεται διὰ τῶν μετὰ τῶν συμμάχων κρατῶν ἐμπορικῶν συναλλαγῶν μετ' ὅλους τοὺς εὐνοϊκοὺς ὄρους, τοὺς ἐνυπάρχοντας ἐν τοῖς σχετικοῖς συμβολαίοις καὶ τοὺς ἐξασφαλίζοντας ἔνια τῶν ἰταλικῶν προϊόντων πλέον τῶν ἐπιτοπίων ἐν τοῖς συμμάχοις κράτεσιν, ἐξ οὗ καὶ προέκυψεν ἡ μῆνις καὶ ἡ ἀγανάκτησις τῶν γεωργῶν τῶν χωρῶν τούτων ἠναγκασμένος ἀρα εἶναι νὰ ζητῇ βελτιώσιν τῆς τύχης αὐτοῦ, τῆς ἀνυπόιστου ἀποδόσεως ἐνεκὰ τῆς τῶν καταναλωτῶν ἐλλείψεως καὶ ἐκ τούτου ἡ ὑποκόφως διαμαρτυρία κατὰ τοῦ ὑποκόφους ταῦτοχρόνως ἐπιπῆθε καὶ τὸ ἐργατικὸν ζήτημα, ὅπερ παρουσιάζει φοβερωτέραν ὄψιν ἐνεκὰ τῆς παντελοῦς ἐλλείψεως ἐργασίας καὶ ὅπερ φέρει χαρακτῆρα ἀντίθετον τοῦ πέρουσιν ἐπελθόντος τότε μὲν οἱ ἐργάται ἀπέχον τῆς ἐργασίας καὶ διαωργίζουσι ἀπεργίαις ἐναντίον

ΗΡΩΝΔΑΣ Ο ΜΙΜΟΓΡΑΦΟΣ

ΚΑΤΑ ΘΕΟΔΩΡΟΝ ΡΑ-Ι-ΝΑΧ.

(Συνέχεια καὶ τέλος ἴδε προηγούμενον ἀριθμὸν).

τῶν ἐργοστασιάρχων, ὡς διδόντων μικρὰν ἀμοιβὴν καὶ ὡς πλουτούντων ἐκ τοῦ ἰδρωτός τῶν ἐργαζομένων ἀνευ τῆς ἱκανοποιήσεως τῶν δικαίων αὐτῶν ἀξιώσεων ἴδιον τὸ κίνημα σὺν τῇ ἀξίωσει τῆς δικαίας ἀμοιβῆς ἀποσκοπεῖ καὶ εἰς τὴν παροχὴν ἐργασίας. ἐντεῦθεν δὲ καὶ ἡ δεινὴ θέσις τῆς κυβερνήσεως, ἀγνοοῦσις ὅποιον τὸ πρακτεῖον. Ἐάν μὲν ἀποτολιμῶν νὰ προβῇ εἰς τὰ δημοσία ἔργα, ὅπερ ὑπεσχέθη ἄλλοτε, ἀναγκασθίσεια τότε νὰ ὑποβληθῇ εἰς μεγάλας καὶ φοβεράς δαπάνας· ἐάν δ' ἀποστῇ τῆς ἐκτελέσεως τοιοῦτων ἐργασιῶν, φόβος ὑπάρχει μὴ τὸ ἐργατικὸν κίνημα προυλάθῃ σοβαρωτέρας διαστάσεις καὶ ἡ ἐν Μοντεατόριο ἀντιπολίτευσις ἐναντίον τοῦ μαρκιστοῦ μεταδοθῇ καὶ εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ τὰς τριόδους, τοῦθ' ὅπερ ἥκιστα κατάλληλον εἶναι κατὰ τὴν ὥραν ταύτην, καθ' ἣν τὸ κίνημα τῶν σπουδαστῶν ἐπὶ τῇ τιμωρίᾳ ἐνίων αὐτῶν, μεταδοθὲν ἀπὸ τοῦ ἐν Ρώμῃ πανεπιστημίου καὶ εἰς τὰ λοιπὰ παραλλήλαια καταστήματα τοῦ βασιλείου, ἀπειλεῖ ἐξάπλωσιν καὶ εἰς τὰ κατώτερα ἐπι ἐκπαιδευτήρια.

Οἱ ἐν Λιττροουγγαρία ἔχουσιν ἐν πρώτοις τὴν ἐναρξιν τῶν ἐργασιῶν τῆς νέας ἐν Ηέστη βουλῆς, τῆς προοιούσης ἐκ τῶν τελευταίων ἐκλογῶν. Ὁ ἀναγνωσθεὶς ὑπὸ τοῦ βασιλέως λόγος ἀφορᾷ τὸ πλείστον εἰς διάφορα νομοσχέδια, ἀφοροῦντα εἰς τὴν ἐσωτερικὴν διοίκεισιν τοῦ κράτους, εἰς τὴν βελτίωσιν τοῦ δικαιοδικοῦ συστήματος, εἰς τὴν διαρρυθμίσιν τοῦ νομισματικοῦ συστήματος, εἰς τὴν βελτίωσιν τῶν σχέσεων Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας, εἰς τὴν εἰσαγωγὴν ἀναγκαίων τινῶν μεταρρυθμίσεων εἰς τὸ σύστημα τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως. Ταῦτοχρόνως ἐγένετο μείαι καὶ τῶν ἐσωτερικῶν σχέσεων τῆς μοναρχίας, καίτοι ἡ σχετικὴ περικοπὴ ἴτο βραχυτάτη. Ἀλλὰ καὶ τὸ ἐργατικὸν ζήτημα οἱ μικρὸν ἀπασχολεῖ τοὺς περὶ τὸν αὐτοκράτορα Φραγκίσκον Ἰωσήφ, συνελεία τοῦ ἐπιτενωμένου κινήματος τῶν χειρωνακτικῶν, συσπειρωμένων εἰς μεγάλους ὀμίλους καὶ ἀπαιτοῦντων ἀπὸ τῆς διμωρχίας τῆς πρωτευσίσης καὶ ἀπὸ τῶν λοιπῶν ἀρχῶν ἐργασίαν κατὰ τὸ ὑπόδειγμα τῶν ἐν Ἰταλίᾳ ἐργατῶν. Σὺν τῷ ζήτηματι τοῦτο ὁ κόμης Τάαφφε διανοεῖται τίνι τρόπῳ διυνθίσεια νὰ ἀνεξαγάγῃ εἰς πέρας τὸ γερμανοαυστριακὸν πρόβλημα ἐπὶ τῇ πολιτείᾳ τῶν Παλιωστῶν, ὅτινες, ἀπαρνούμενοι τὸν ὑπογραφέντα παρ' αὐτῶν γερμανοαυστριακὸν συμβιβασμὸν, συντάσσονται νῦν τοῖς νεοσέχοις.

Ἐκ τῶν τοῦ Αἴμου κρατῶν ἡ Σερβία εὐχόται ἐν ταρχῇ ἐπὶ τῇ ἀνακινηθέντι ζήτηματι τῆς βασιλείσης Ναθαλίας, ἡ Ρουμανία προσβάλεται μετὰ θάρρους εἰς τὰς ἀρχομένους προσεχῶς ἐργασίας τῆς νέας βουλῆς, ἐν ἣ ἡ κυβένησις διατίθεισι συμπαγὴ ἅμα καὶ ἰσχυρὰν πλεινοψήφισιν, καὶ τέλος ἡ Ἑλλάς διατελεῖ ὑπὸ τὴν ἐντύπωσιν τῆς ἀθωτικῆς ἀποφάσεως τῆς ἐθνικῆς ἀντιπροσωπείας ὑπὲρ τοῦ πρώην πρωθυπουργοῦ, ὅστις ἢν ὑπολείπόμενος τοῦ διαδόχου αὐτοῦ τὴν τε φιλοπατρίαν καὶ τὴν ὑπερπατρίδος μερίμναν, κατηγοροῦντι ὑπὸ τινῶν μελῶν τῆς ἀντιπολιτευσέως, ζήτησάντων διὰ τοῦ γνωστοῦ ἐξαμβλωματικοῦ κατηγορητηρίου νὰ θέσωσιν ὑπὸ ἀμφιβολίαν τὸ ἀκέραιον τοῦ χαρακτηῖρος τοῦ ἀνδρός· καὶ νὰ κλονίσωσι τὴν ὑπόληψιν τοῦτου παρὰ τε τῇ κοινῇ ἐν Ἑλλάδι γνώμῃ καὶ παρὰ τῇ ἐν γένει ἐλληνικῇ λαῶ, τῷ τιμῶντι ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ κ. Χαριλάου Τρικούπη ἕνα τῶν μεγαλειτέρων καὶ ἐπιφανεστέρων ἀνδρῶν τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος καὶ μάλιστα κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην τῆς λειψανδρίας ἐν τῷ ἐλληνικῷ βασιλείῳ.

Ἄν τὸ τερπνὸν κομειδίλλιον, ὅπερ ἀνελάσαμεν, παρέχῃ εὐτυχί τινα συμπλήρωσιν τῶν ἀτελῶν ἐπι γνώσεων ἡμῶν περὶ τῆς πωρ' Ἑλλασιν ἀνατροφῆς τῶν παιδῶν, τὸ ἐπόμενον, ὅπερ φαίνεται ἀπορήμσις σκιανῆς τινος τοῦ Ἐπιχόρου (Ἄθην. VIII σ. 362 B) εἶναι οὐχ ἴστων ἄξιον τῆς σπουδῆς τῶν ἀρχαιολόγων καὶ τῶν ιστοριογράφων τῆς τέχνης. Παρίστασιν ἐν τῇ σκιανῇ δέδομαι, ἢτις μετὰ τῆς φιλίας καὶ τῆς ὑπερτερίας αὐτῆς προσέρχεται εἰς θυσίαν ἀλέκτορος τῷ Ἀσκληπιῷ κατὰ τὸ γνωστότατον ἐκ τοῦ Φαιδῶνος τοῦ Πλάτωνος ἔθιον. Κατὰ πῶσαν πιθανότητα ἡ σκιανῇ διαδραματίζεται ἐν τῷ διαδίμῳ Ἀσκληπιεῷ τῆς Κῶ, ἐν ἣ ἴσαν σφωδρευμένα πλείστα διάστημα καλλιτεχνήματα, ἀπεροήματα εὐνομοιουμένων ἀσθενῶν· αὐτοῖσι πρὸς τοὺς ἄλλοις ἀνέκειντο ἡ περιβήμος Ἀφροδίτη καὶ ἡ Ἄντιγόνη τοῦ Ἀπελλοῦ. Μετὰ ἐπίσημον ἐπιπέδωσιν πρὸς τὸν ἑταῖρον θεὸν καὶ πῶσαν τὴν θεῶν οἰκονομίαν αὐτοῦ ἡ ἐπισκέπτρις ἐξαιτείται διγγυγῶν. Ἰδὲ ἡ μικρὰ αὐτῆς περιουσία δὲν ὑπερτερεῖ αὐτῇ νὰ κομίσῃ τῷ Ἀσκληπιῷ εἰς θυσίαν μεζῶν τι, πῶς π. κ. ἢ ἢν ἀπαιτῆται πεπληρωμένην. Ἐπὶ, μετὰ τῆς ὑπερτερίας ἐξαστάσεως τὸ νεκρότερον ἀσθενὸν παρὰ τὸ ἄγαλα τῆς ὕψους, αἱ δύο κυρίαί τρέπονται ἐπὶ τὴν ἐξέτασιν τῶν καλλιτεχνήματων, τῶν διωδωμένων ἐν τοῖς προκυλίαις τοῦ ναοῦ.

Φιλτάτη Κυνοῖ, πόσον φραῖα εἶναι αἱ εἰκόνας ἐπειναί! Τίς καλλιτέχνης ἐργάσθη τὴν λίθον ταύτην; τίς ἀφῆρσεν αὐτῇ;—Οἱ υἱοὶ τοῦ Πραξιτέλους. Δὲν βλέπεις τὴν ἐπιγραφὴν ἐπὶ τῆς βίσεως; Ἐὐθῆς δὲ οὐδὲ τοῦ Πραξιτέλους εἶναι ὁ ἀφῆρσάς αὐτῆν.—Ὁ Παῖν ἔστω αὐτοῖς ἐν πῶσιν ἀρωγός! Τὴ φραῖα ἐργαί! Ἰδὲ, φιλτάτη, τὴν νεανίδα ταύτην, τὴν αἰρουσαν τοῖς σφάλλοις πρὸς τὸ μῆλον· δὲν νομίζεις τίς ἐπὶ ἄν δὲν κατορθοῦν αὐτὴν αὐτὴ, ὅτι ἐξέπειν παραχρῆμα; ἐκείνος δὲ ὁ πρῶσθῆς, Κυννοί! Πρὸς τὸν Μοῖραν! παρατήρησον πῶς ὁ παῖς οὗτος στραγγαλίζει τὸν χίνα ἐκείνον πρὸ τῶν ποδῶν αὐτοῦ! Ἄν δὲν ἴτο ἐκ λίδου, ὅτι ἔλεγε τίς ὅτι ὅτι κριεῖ! — Τῇ ἀληθείᾳ προοῖοντος τοῦ χρόνου οἱ ἄνθρωποι θὰ κατορθώσωσι νὰ δώσωσι ζωὴν εἰς τοὺς λίθους.—Δὲν βλέπεις, Κυννοί, τὸν ἀνδρόντα τοῦτον τῆς Βατάλης; Ἄν τις, βλέπων τὴν εἰκόνα ταύτην, δὲν νομίζεις ὅτι βλέπει αὐτὴν τὴν Βατάλην, εἶναι τριπλὸς!

Ἐνταῦθα, ὡς φαίνεται, δύο μόνον ἐργα μνημονεύονται, ἀνδρῆς τῆς Βατάλης (ἀναμφύβολος διασθίου τινός ἐταῖρος ἡ καλλιτέχνης) καὶ μαρμαρίων τι ἀνάγλυφον ἢ δῶμπεγμα, ὀφειλόμενον εἰς τὴν γλυφίδα τῶν υἱῶν τοῦ Πραξιτέλους, τοῦ Τιμόχου καὶ Κηφισοδότου. Ἐκ τῶν συγγραφέων καὶ τῶν ἐπιγραφῶν ἴσαν ἴδιον γνωστὰ διάφορα ἐργα, ἐκτελεσθέντα ἀπὸ κοινῶ ὑπὸ τῶν δύο τοῦτων καλλιτεχνῶν, ἀλλ' οὐδὲν τούτων προσεγγίζει εἰς τὴν ὑπό τοῦ Ἡρώδα ἐνταῦθα περιγραφόμενῃν σύνθεσιν; νεανίς, πειρωμένη νὰ φάσῃ καὶ καταλάβῃ μῆλον, πρῶσθῆς καὶ παῖς, ἀγῶν χίνα. Ἡ ἐρμηνεία τῆς ὑποθέσεως ταύτης εἶναι δυσχερῆς· ἐν τοῖς πειρασμοῖς τίς ὀδεῖ ἡμῆς νὰ διαβλέπωμεν παρὰ τῷ πρῶσθῆτι Ἀσκληπιῶν τινα. Ὁ Πλίνιος γνωρίζει ἡμῖν ὅτι ὁ Κηφισοδότος εἶχεν ἐργασθῆ ἄγαλα τοῦ θεοῦ τούτου, εἰρησόμενον ἐπὶ τῆς ἐποχῆς αὐτοῦ ἐν Ρώμῃ, ἐν τινὶ ναῷ τῆς Ἥρας.

Ἐν τοσοῦτῳ αἱ προσκινῆτρια ἀνυπομονοῦσι καὶ κλοῦσιν τὸν νεώκρον δι' ὑπερτερίας, ἢν ἐπιπέδωσιν ἐπὶ νεορότητι, ἀλλὰ καὶ ἢν στιγμῇ αὐτῇ ἀρχεται κινουμένη, ἡ πῶσιν ἀνοίγεται, αἶρεται δὲ τὸ καταπέτασμα, τὸ κλυῖστον τὰ κερμῖλα τοῦ νεροῦ. Τότε βύλλουσι κωνογῆν θανατομαῖ!

Φιλτάτη Κυνοῖ, βλέπεις τὰ θανατομαῖ ταῦτα πράγματα; Δὲν δύναται τίς νὰ εἴπῃ ὅτι νῦν τις Ἀθηνᾷ κατεδέκεσεν αὐτὰ; Χαῖρε, θεὰ Ἄνασσα! Παρατήρησον τὸ γυμνὸν τοῦτο παιδίον· ἀνεκέντισθ' αὐτό, δὲν κινδυνεύει νὰ το πρηναιτίσῃ; αἱ ἀρκεῖς αὐ-

Τῷ 1825 ὁ Chevreul καὶ ὁ Gay-Lussac ἐπιτύχοντο ἐπιτυχῆ χρῆσιν τῆς οὐσίας ταύτης ἐν τῇ κατασκευῇ τῶν καλουμένων στεατοκηρίων (savons stéariques) τῶν ἐπι καὶ νῦν φωτιζόντων ἡμετέρας. Ἐν ἔτος μετὰ τὴν ἐπιτυχίαν ταύτην, ἦτοί τῷ 1826 ὁ Combes ἐπέφερε τὴν πλεκτὴν θρυαλλίδα, ἥτις ἀποτελέσκει ἐν τῶν οὐσιωδῶν πλεονεκτημάτων τῶν στεατοκηρίων τῆς σήμερον. Πράγματι δὲ, κυρία καὶ κύρια, παρατηρήσατε ὅτι ἐν τῷ ἀπνοθρακακωμένῳ ἀναήκῳ τῆς θρυαλλίδος τοῦ ἀλειματοκηρίου τούτου σχηματίζεται μόνον ἐλαττωδὴν τὴν λάμψιν τῆς φλογός, προκαλὼν τὴν ὑπὸ τοῦ κηρίου ἐπιπομπὴν καπνοῦ καὶ τὴν ἀνάγκην τῆς διὰ τῶν ψαλλίδων συγχύσεως ἀποκοχῆς αὐτοῦ. Τοῦτο πρόκειται ἐκ τοῦ ὅτι ἡ ἀπλή θρυαλλίς τοῦ κηρίου τούτου καίεται κατ' εὐθείαν καὶ δὲν καταναλίσκεται. Τοῦναντίον δὲ ἡ πλεκτὴ θρυαλλίς, ὡς βλέπετε, ἐν τοῖς θημερινοῖς κηρίοις, καθόσον τὸ κηρὸν τῆκεται, κρηνοῦται καὶ τὸ ἕκρον αὐτῆς, εἰς ἐπιφανὴν ἢ μετὰ τοῦ ἀέρος, καταναλίσκεται.

Ἡ ἐπιτυχία τῆς κατασκευῆς τῶν στεατοκηρίων χρονολογεῖται ἀπὸ τοῦ ἔτους 1831, καθ' ὃ οἱ κ. Milly καὶ Mouchon ἴδρυσαν τὸ πρῶτον ἐργοστάσιον τοῦ εἴδους τούτου ἐν Παρισίῳ.

Ἐν ἔτει 1836 ὁ κ. Milly ἐτελειοποίησεν ὀριστικῶς τὴν βιομηχανίαν τοῦ εἴδους τούτου, διαφύχων τὴν πλεκτὴν θρυαλλίδα διὰ βορρακοῦ ὀξέος (acide borique), προκαλοῦντος τὴν ὑπερκαύσιν τῆς σπαστοῦ τῆς θρυαλλίδος καὶ συνεπείγοντος τοιαύτην καταναλίσκωσιν καὶ φλόγα λάμψεως διαρκοῦσα.

Τὰ σήμερον γνωστὰ κυρία εἶδη οὗτο πρὸς τὴ ἐξῆς:

Τὰ ἐκ καθαροῦ κηροῦ κυρία τὰ ἐν χρῆσει ἐν τοῖς γασίς.

Τὰ ἀλειματοκηρία, ὧν ἡ χρῆσις καθ' ἐπίστασιν ἐλαττωῦται, καὶ τὰ στεατοκηρία, ὧν ἡ χρῆσις ἐνεγενεούθη.

Ἀναίμεθα πρὸς τοῦτοισι νὰ μνημονεύσωμεν τῶν ἐκ κηρίου ληπῶν (huile de balais) κηρίων, ὁμοίων τοῖς ἐκ στεαρίνης καὶ διαφερόντων μόνον κατὰ τὴν ἄξιν, καὶ τὰ ἐκ πορφυρίνης διαφανῆ, ὅπως βλέπετε, καὶ ὧν ἡ χρῆσις εἶναι λίαν περιορισμένη.

Τοιαῦτα ἡ ἱστορία τῶν κηρίων. Πρὶν δ' ἐξετάσωμεν τὴν λειτουργίαν καὶ τὰ λοιπὰ τοῦφωτισμοῦ συστήματα, ἀναγκαῖον ὑποθαίνει νὰ μείνωμεν τί τὸ παράγον τὸ τεχνικὸν φῶς καὶ τί τὸ ἀποτελοῦν τὴν φωτιστικὴν δύναμιν τῆς φλογός.

Ἐξαιρέσει τοῦ ἀλεκτροκοῦ φωτός, πᾶσι αἱ ἐν χρῆσει λοιπαὶ φωτιστικαὶ οὐδία παράγουσι φλόγα, ἥτις εἶναι τὸ ἀποτελέσμα τῆς καύσεως εὐφλέκτου ἀερίου, ἐξερχομένου ἐλευθέρως ἢ ἐνεκα ἐξαιρέσεως θερμωμένου σώματος. Εἶναι λοιπὸν ἡ φλόξ ἀερίομορφος οὐσία ἐν καύσει.

Ἀλλὰ πᾶσι φλόξ δὲν εἶναι καὶ φωτεινὴ. Βλέπετε τὴν καιόμενὴν φλόγα ταύτην τοῦ οἰνοπνεύματος. Δὲν παρέχει φῶς εἶναι σχεδὸν ἀόρατος. Τῷ αὐτῷ θά συμβῆ ἂν καιόμενον ὄξωσιν. Τὸ αὐτὸ παρατηρεῖται καὶ ἐν τῇ φλογῇ ταύτῃ τοῦ ὑδρογόνου. Τῷ φῶσι λοιποῦ δὲν παράγεται ἐκ τῆς φλογός, οἰαδίησιν καὶ ἂν εἶναι ἡ θερμοκρασία αὐτῆς.

Ὅπως ἡ φλόξ ἐκ λάμψιν, ἀπαιτοῦνται εἰδικαί τινες συνθήκαι. Ἀν θέσωμεν γὰρ ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἀμαυρῆς φλογός τοῦ ὑδρογόνου σπειροειδῆς γάμμα πλατίνης, βλέπομεν ὅτι τὸ γάμμα τοῦτο διαθερμωμένον ἐκπέμπει ζωηρὸν φῶς. Τὸ αὐτὸ ἀποτελέσμα παρατηρεῖται, ἂν ἐπὶ τῆς φλογός ταύτης ἐπιρροῦσιν κόνιν ὀξειδίου ψευδοσφύρου. Τῇ συμβαίνει κατὰ τῆς περιπτώσεως ταύτης; Διάτι ἡ προσθήκη τῶν στερεῶν καὶ ἀφλέκτων τούτων σωμάτων παρήγαγε φῶς;

Διότι τὸ φῶς εἶναι τῇ ἀκτινοβολοῦ ἀποτελέσμα στερεοῦ σώματος ἰσχυρῶς θερμωμένου ὅπως δὲ ὑπάρχει φῶς, ἀνάγκη τὰ μόρια στερεοῦ σώματος νὰ πυρακτωθῶσι. Τεμάχιον σιδήρου, τριπλῆ ἀνθρακός, τεμάχιον ἀσβέστου, θερμωμένα μεταβάλλουσι χροίμα κατ' ὄσον ἴσχυρῆς ἢ θερμοκρασίας αὐτῶν, καὶ ἐν τέλει λάμπουσι πυρακτούμενα.

Αἱ πρὸς φωτισμὸν ὕλαι, ὁ κηρός, τὸ στέαρ, τὸ ἐλαιον, αἱ λιπαρὰ οὐδία, τὸ πετρέλαιον καὶ τὸ φωταέριον εἶναι οὐδία λίαν ἀνθρακώδη, αἱ μὲν τοκομένοι τῇ ἐνεργείᾳ τῆς θερμοπνεύσεως, αἱ δὲ ὑγραὶ ἀνερχόμενα εἰς τὴν θρυαλλίδα δυνάμει τῶν τριχοειδῶν ἀγγείων. Ἐκεῖ ἔνεκα τῆς ἐπιρροῆσεως τῶν ἐν καύσει μερῶν ἀποσυντιθέτων εἰς πλεῖστα ἀέρια ὑδανοθακοῦχα.

Ἡ πῶν σωμάτων τούτων φλόξ, ἀφέλει τὸ φωτιστικὸν αὐτῆς ἀποτελέσμα εἰς τὸ ποσὸν τοῦ καθαροῦ ἀνθρακός, ὃν περιέχουσι. Τὸ μῖρον δὲ τοῦ ἀνθρακός, πυρακτούμενα παράγουσι τὴ φωτεινὴν

φαινόμενα τῆς φλογός. Ἡ ἀθαλάσθης λιγνίς (ή καπνί, le noir de fumée, ἂν περιουλλέγομεν ἐπὶ πινυκίου, ἐκτιθέμενος αὐτὸ ὑπερῶν φλογός, καιόμενι καθίσταται διάχυτος καὶ φωτίζει.

Ἐξετάζοντες μετὰ προσοχῆς τὴν φλόγα κηρίου, παρατηροῦμεν ὅτι τὸ κατώτερον αὐτῆς μέρος εἶναι βαθυκίνητον ἐν τῷ μέρει τούτῳ τὸ ἀνοθεοῦχον ὑγρὸν διαθερμωμένον ἐξατμίζεται. Δευτέρως τις κόνος λεπτός καὶ περιουκκλὸν τὴν θρυαλλίδα χρῆσιμος βαθύς ἐρυθροῦ εἶναι τὸ μέρος τῆς φλογός, ὅπου φθάνει μὲν εἰς ὑψηλὴν θερμοκρασίαν, ἀλλὰ, μὴ ἐν εἰς ἐπιφανὴ μετὰ τοῦ ὀξυγόνου τοῦ ἀέρος δὲν εἶναι εἰσὶ ἀκούοντος διάθερον. Βλέπομεν ἐν τρίτον τι μέρος, περιουκκλὸν τὴν ἐρυθρὴν φλόγα. Τοῦτο εἶναι τὸ φωτεινὸν τῆς φλογός μέρος, τὸ εἰς ἄμεσον ἐπιφανὴ μετὰ τοῦ ἀέρος. Ἡ καισις ἐν αὐτῷ εἶναι ταχεῖα καὶ ὁ ἀνθραξ ἐν αὐτῷ ἀπολυρακτοῦται.

Ἐν τέλει παρατηροῦμεν καὶ τέταρτον μέρος, τὸ τῆς κορυφῆς τῆς φλογός, ὅπου ἀπὸλλυσι τὴν λάμψιν του συνέπειᾳ τῆς τῶν ἀερίων ἀποψύξεως, προξενουμένης ἐνεκα τῆς παρατεταμένης ἐπιπέσεως μετὰ τοῦ ἀέρος.

Ταῦτα τὰ τὸ φῶς ἐν τῇ φλογῇ παράγοντα αἷτια. Ἐπαναλάβωμεν ἄρα τὴν ἐξέτασιν τῶν λαμπτήρων καὶ τῶν λοιπῶν συστημάτων τοῦ φωτισμοῦ.

Πρὶν τὰ μέσα τοῦ ἔκτου αἰῶνος ὁ Κασιδιόφορος, ἄγιος περαινομένου καὶ λατίνος συγγραφέας, ἐπέφερε λαμπτήρα, ἔχοντα δεξαμενὴν καὶ δυνάμενον νὰ παρέχη φῶς ἐπὶ πολλὰς ὄρας.

Ἀλλὰ πρὶν ἐν ἔτει 1782 ὁ ἐπι Γενεύσεως φυσικός Argand ἐτελειοποίησε πρῶτην τὸν τοῦ ἐλαίου λαμπτήρα, ἀντικαταστάσας τὴν ἀπλήν θρυαλλίδα διὰ θρυαλλίδος κυλινδρικής μετὰ διπλοῦ ρεύματος ἀέρος. Βλέπομεν ἐνταῦθα ἕνα τῶν πρῶτων λαμπτήρων τοῦ Argand. Ὁ λαμπτήρ οὗτος συγκρίεται ἐκ δεξαμενῆς, βαλίζομένης ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τοῦ Μαρσιταίου ἀγγείου (vase de Mariotte) καὶ παροχῆς τροφῆν τῇ λαμπτήρῳ διὰ πῶς:

Ἡ δεξαμενὴ Α' ἔχει ἐν μόνον στόμιον εἰς τὸ κατώτερον αὐτῆς μέρος. Πληροῦμένη ἐλαίου, τίθειται ἀνεστραμμένη ἐντὸς ἀγγείου Β', εἰς τὸ κατὰ μέρος τοῦ ὁποίου ὑπάρχει σωλὴν, συγκωνωννὸν μετὰ τοῦ καύστου τοῦ λαμπτήρος.

Ὁ ἐν λόγῳ καισις σύγκριεται πάλιν ἐκ μικρῆς δεξαμενῆς ἐκ ὅσῳ συγκεντρωθῶν κυλινδρῶν.

Ἐν τῷ διατυλιωθεῖσι διαστήματι, τῷ μετὰ τῶν δύο κυλινδρῶν, ἐφύεται διατύλιος, ὑποαδατίζων τὴν κυλινδρικήν θρυαλλίδα. Τὸ ἐν τῇ δεξαμενῇ ἐλαιον ρεῖ μετὰ τῆς συγχύσεως, κατ' ἄν τὸν στόμιον αὐτῆς κλεισθῆ ὑπὸ τοῦ ὑγροῦ καὶ καθ' ἂν ὁ ἀρρ δὲν δύναται πλέον νὰ ὑπερβῆ.

Ἀλλ' ὁσῶτις μέρος τοῦ ἐλαίου καταναλωθῆ, ὁ ἀρρ διεκιδεῖται εἰς τὴν δεξαμενὴν καὶ νὰ παύσῃ τὸ ἐλαιον εἰσρεῖ πρὸς ἀντικαταστάσιν τοῦ καταναλωθέντος.

Ἡ ἀποροχὴ τοῦ λαμπτήρος τούτου συνίσταται:

Εἰς τὸ ὅτι ἡ κυλινδρική θρυαλλίς ἐπιτρέπει τῷ ἀέρι νὰ ἐπιψύχῃ ἐσθλὸν καὶ ἐξῶθεν τὴν φλόγα καὶ τὸ ρεῦμα καθίστα τὴν καισὴν τελείαν καὶ τὴν φλόγα πολλὰ λαμπροτέρα.

Τῷ 1784 ὁ φαρμακοποιὸς τῶν Παρισίων Quinquet ἐτελειοποίησε τὸν λαμπτήρα τούτον, περιουκκλὸν τὴν θρυαλλίδα δι' ὑεταίου κυλινδρῶν, ὅστις, σχηματίζων, καπνοδόχον, συντελεῖ εἰς τὴν ἐπίσπυρσιν τοῦ ρεύματος τοῦ ἀέρος καὶ διευκολύνει ἐπὶ μᾶλλον τὴν καισὴν.

Βραδύτερον ἐτροποποιήθη ἡ κυλινδρική καπνοδόχη διὰ τῆς ἀποσπενδάσεως τοῦ λαμποῦ αὐτῆς ἀκριβῶς ἄνωθεν τῆς φλογός, τοῦδ' ὅπερ προκαλεῖ τὴν ἀγαμψιν τῶν ἀερίων καὶ καθίστα ὄσον ἐνεργὴ τελείαν τὴν καισὴν.

Νέα τροποποιήσις ἐπινεύθη εἰς τὸν δι' ἐλαίου λαμπτήρα τῷ 1803. Ὁ Carcel, πτωχὸς ἀλλ' ἐπιτόξιος ὀρολόγοποιός, ἐπέφερε νέον λαμπτήρα, μεγάλως φημισθέντα. Ὡς βλέπετε, ὁ λαμπτήρ οὗτος ἔχει μηχανὴν ὀρολογίου, τίθεισάν εἰς κίνησιν ἀντίαν, διουτῶς ἐνεργούσαν καὶ παρέχουσαν τακτικῶς τροφῆν τῇ θρυαλλίδι.

Ὁ Carcel ἐνεχε πτυχίου ἐφευρέσεως, ἀλλ' οὐδὲν ἐπορεύθη ὀφέλεος αὐτὸς ἐκ τῆς ἐφευρέσεως του, ἂν ἐξεμεταλλεύθησάν ἐπικερδοῦς ἔτεροι μετὰ τὸν θάνατόν του.

Τῷ 1822 ὁ Fresnel καὶ ὁ Arago ἐπέφερον τοὺς πολυμύξους συγκεντρωκοὺς φανούς πρὸς χρῆσιν τῶν φάρων.

Οἱ φανοὶ ἢ λαμπτήρες οὗτοι, ἔχουσι μεγίστην φωτιστικὴν δύναμιν συνέπειᾳ τῆς ὑπερθερμωμένης τοῦ ἀέρος.

Λαμπτήρ διηυξὸς τοιοῦτος ἰσοδυναμεῖ πρὸς ὁ λαμπτήρα Carcel, καὶ λαμπτήρ τριμύξος ἢ τετραμύξος ἰσοδυναμεῖ πρὸς 10 ἢ 20 λαμπτήρας Carcel.

Ἡ νεώτερά τελειοποίησις τῶν δι' ἐλαίου λαμπτήρων ἐγένετο τῷ 1837 ὑπὸ Foucault, ἐπινοήσαντος τὸν λαμπτήρα, τὸν καλούμενον Moutonier (μητριαιτὴν), λαμπτήρα πάντοτε ἐν χρῆσει καὶ τοῦ ὁποίου βλέπετε ἐνταῦθα τὴ ὑπόδειγμα.

Ἡ ὑπὸ τοῦ σχεδιογράφου τούτου παρεχομένη τομὴ τοῦ λαμπτήρος τούτου δευκνύει τὸν ἐσωτερικὸν αὐτοῦ ὀργανισμόν, ἀποτελοῦμενον ἐξ ἐρυθροῦ (résidu), κινουμένου ἐντὸς κυλινδρῶν, χρῆσιμος ὡς ὑποποδίου τοῦ λαμπτήρος καὶ ἐγκλειόντος τὸ ἐλαιον.

Τὸ ἐρυθροῦ, ἀναθιβαζόμενον δι' ἀγκυστέρου, πιέζει τῇ ἐνεργείᾳ σπειροειδῶς ἐλατρίου τὸ ἐλαιον, ὅπερ ἀποθετεῖται ἐντὸς μικροῦ σωλίνου καὶ φθάνει μετὰ τῆς θρυαλλίδος.

Ἐπειδὴ ἡ ἀποροχὴ τοῦ ἐλαίου εἶναι ἀθρονωτέρα καὶ τακτικωτέρα ἢ ἡ τοῦ λαμπτήρος Carcel, τὸ φῶς τοῦ λαμπτήρος τούτου καὶ σταθερότερον καὶ ὀριωότερον εἶναι.

Οὗτοι αἱ μέρη τοῦδε γνωστοὶ κυριώτεροι τύποι τῶν δι' ἐλαίου λαμπτήρων.

Βεβαίως δύναμεθα νὰ εἰπωμεν ὅτι ὁ 10' αἰὼν ἐγεννήθη δὴν τῷ φῶσι.

Παρεπίτῳ τῶν προμνησθέντων εἰδῶν τοῦ φωτισμοῦ ὁ δι' ἀερίου φωτισμὸς ἤρξατο καὶ αὐτὸς σὺν τῷ αἰῶνι τούτῳ. Ἐν ἔτει 1786 ὁ Γάλλος Φίλιππος Lebon, μηχανικός, ἐκρησιμοποίησε πρῶτος τὸ ἀέριον τοῦ γαϊνάνθρακος εἰς τὸν φωτισμὸν, ἐπινοήσας μηχανισμόν, ἐν ἀνεκάλυψε θερμολαμπτήρα (thermo-lampes). Ἀλλ' ὁ μηχανισμὸς οὗτος εἶναι δύσκαρτος καὶ δὲν ἐτυχε ὀπουδαίας ἐφαρμογῆς.

Ἐν ἔτει 1802 ὁ ἄγγλος Murdoch μετὰ δεκαετῆ πειράματα ἴδρυσεν ἐν Βιρριγγίῳ τὸ πρῶτον ἐργοστάσιον τοῦ φωταερίου.

Ταυτοχρόνως ὁ ἄγγλος μηχανικός Οὐίνδωρ δραστηρίως κατεργάσθη εἰς τὴν νέαν ταύτην βιομηχανίαν καὶ ἐπινοήσας πειράματα καὶ ἐφαρμογῆς ἐν Hamburg καὶ ἐν Brmswick.

Τῷ 1812 ὁ Οὐίνδωρ ἐπέτυχεν διὰ φωταερίου τὴν πόλιν τοῦ Λονδίνου καὶ πρὸς ἐν ἔτει 1817 κατοῦρον νὰ τύχη τῆς ἀδείας, ὅπως φωτίσῃ τὸ Passage du Panorama ἐν Παρισίῳ.

Τῷ 1818 πολλὰ θέατρα ἐφωτίζοντο ἤδη διὰ φωταερίου, καὶ τῇ 31 Δεκεμβρίου 1819 ἐτέθη ὁ πρῶτος ἐν Παρισίῳ διὰ τὸν δημόσιον φωτισμὸν καισις εἰς τὴν Rue de la Paix ὁμοίον δὲ μόνον ἢ δημοσίᾳ ὑπηρεσίᾳ τῆς πόλεως ταύτης περιλαμβάνει 50154 καιστὰς (bees).

Ἐπιπομεν ἄρα ἐν ὀλίγοις τί εἶναι τὸ φωταέριον.

Πάντες γνωρίζουσιν ὅτι τὸ φωτίζον ἡμᾶς φωταέριον παράγεται διὰ τῆς διύλλεσεως (distillation) τοῦ γαϊνάνθρακος. Πῶς; Ἐν ἱπνοῖς εἰδικῶς (φουτοισί) εἰσάγουσι κρηνοειδῆ ἀγγεῖα (horides) πεπληρωμένα γαϊνάνθρακων. Οἱ γαϊνάνθρακες, θερμωμένοι μετὰ ἀμαυρῆς ἐρυθροῦτος (rouge sombre) ἐντὸς τῶν κεκλεισμένων τούτων ἀγγείων, ἀποσυντιθέονται καὶ παρέχουσιν:

- * Ἀνθρακοῦχον ὑδρογόνον,
- * Καθαρὸν ὑδρογόνον,
- * Ὄξυδον ἀνθρακός,
- * Ἀνθρακικὸν ὄξυ.

Τὰ τέσσαρα ἀέρια ταῦτα εἶναι κατάλληλα διὰ τὸν φωτισμὸν, ἀλλὰ σὺν αὐτοῖς ἐξέρχονται ἀσφάλτων, ἐλαία (huiles empiricantes), ἔδωρ καὶ ὑδροθεικὴ ἀέρια, ἀφύονται δὲ ἐν τοῖς ἀγγείοις ὑποστάθμιν (résidu, καταπάτη), καλούμενην coke ἴδου αὐτῆ.

Τὸ μίγμα τούτῳ τῶν ἀερίων εἶναι ἀκατάλληλον πρὸς φωτισμὸν. Δὲν νὰ καθαροῦ οὕτως, ὅστε νὰ ὑπολειφθῶσι μόνον τὰ τέσσαρα ἐν ἀρχῇ μνημονευθέντα ἀέρια.

Ὁ καθαρισμὸς τοῦ φωταερίου ἐπιτυγχάνεται διὰ μακρῆς σειρᾶς χυτῶν μεταλλίων σωλίνων, καὶ κωδῶνων, δι' ὧν διέρχεται καὶ οἱ μὲν πρῶτοι χρησιμεύουσι πρὸς ψύξιν αὐτῶν, οἱ δὲ δευτεροὶ ὑπὸ τὴν ἐπιρροὴν ἀσβέστου καὶ ἄλλων ἰσλῶν, ὡς περιέχουσιν, ἀπορροφῶσιν ἢ ἀποσυνθέτουσι τὰ ἐν τῷ φωταερίῳ βλαβερὰ ἀέρια.

Τὸ φωταέριον οὕτω καθαρισθὲν εἰσάγεται ἐντὸς μεγάλων σιδηρῶν κωδῶνων, περιεχομένων ἐντὸς δεξαμενῶν, πεπληρωμένων ὕδατος. Οἱ κωδῶνες οὗτοι ὀνομάζονται bauximètres καὶ ὑποδύονται καθόσον πληροῦνται φωταερίου.

Χρησιμεύουσι δὲ πρῶτον εἰς τὸ νὰ ἀποθηκεύουσι τὸ φωταέ-

ριον καὶ παρέχουσιν αὐτῷ ἰσοδύναμον πίεσιν, διευκολύνουσαν τὴν διοχετεύσιν καὶ διανομὴν αὐτοῦ.

Οἱ τῶν διὰ φωταερίου λαμπτήρων καιστὰι (bees) εἶναι οὐνίθως τριῶν εἰδῶν. Ὁ ἀπλοῦς καιστῆς, ὁ παρέχων φλόγα εὐθείαν καὶ ἔχων δύο μικρὰς ὀπὰς κατακορυφῶς, ὁ καιστῆς, τοῦ ὁποίου ἡ φλόξ ἔχει σχῆμα χρυσαλλίδος, ὀνομαζόμενος bees à rayons, καὶ ὁ διπλοῦ ρεύματος καιστῆς ὁ σχηματίζομενος ἀπὸ στέφινον καὶ ἔχων 25—30 μικρὰς ὀπὰς.

Μέχρι τοῦ 1878 οἱ προμνησθέντες καιστὰι ἦσαν οἱ μόνον ἐν χρῆσει, ἀλλ' ἐκτετατὴ ἀέτησι τοῦ φωταερίου διὰ νὰ δυνθῶσιν νὰ συναγωνισθῶσι πρὸς τὸν ἡλεκτρισμὸν, ἐπενοήσαν καιστὰς, μεγάλων ἔχοντας φωτιστικὴν δύναμιν (bees intensives). Τοῦτο κατοῦρον ἦσαν δι' εἰδικῆς τῶν καιστῶν διευθετήσεως, ἥτις, θερμαίνουσα τὸν ἀέρα, διευκολύνει τὴν καισὴν.

Πρὸ τινῶν ἐπὶν ἐγένοντο δοκιμαὶ πρὸς χρησιμοποίησιν ἐν τῷ δι' ἀερίου φωτισμῷ τοῦ ὑδρογόνου καὶ ἀεργόνου. Τὰ δύο ταῦτα ἀέρια, διατοξεύόμενα ἐπὶ τεμάχιον ἀσβέστου ἢ κηροῦ, διδοῦσι διὰ τῆς πυρακτώσεως τοῦ στερεοῦ σώματος φῶς ἀνάλογον πρὸς τὸ ἡλεκτρικόν, ἀλλ' ἐνεκα τῶν δυσκολιῶν καὶ κινδύνων τῆς ἀπαιτουμένης διπλῆς διοχετεύσεως τὸ σύστημα τοῦτο τοῦ φωτισμοῦ δὲν ἠδυνήθη νὰ εὐδοκηθῆ. Τὸ φῶς τοῦτο ὀνομάζεται γαλλισί lumière Drumont ἢ lumière oxydrique.

Ἦδη ἀπὸ τοῦ ἔτους 1840 παρεσκευάζοντο βιομηχανικῶς τὰ ἀσφάλτωδη ἐλαία huiles de naphte) ἐκ τῆς ἀσφάλτου καὶ τῶν ἀσφάλτωδῶν σχεστολλίων (huiles bitumineuses).

Τὰ ἐλαία ταῦτα ἦσαν ὀμοία σχεδὸν πρὸς τὸ πετρέλαιον καὶ ἐκρησιμενον πρὸς φωτισμὸν, ἀλλ' ἐν λίαν περιορισμένῳ κύκλῳ ἔνεκα τοῦ εὐφλέκτου καὶ τῆς ὑψηλῆς τιμῆς αὐτῶν.

Ἀλλ' ἀπὸ τοῦ ἔτους 1859, καθ' ὃ ἀνεκαλύθη ἐν Πεννυλδανίᾳ τὸ πετρέλαιον ἐν τῇ ἐπιπέσει τοῦ κ. Drake, ὁ διὰ πετρέλαιον φωτισμὸς διεδόθη πανταχοῦ καὶ κατέστη σχεδὸν ὁ γενικός φωτισμὸς ἐνεκα τῆς μετριότητος τῆς τιμῆς αὐτοῦ. Οἱ τοῦ πετρελαίου λαμπτήρες ἐν ἀρχῇ ἔχον ἀπλήν πεπλατυσμένην θρυαλλίδα, κεκαλυμμένην ὑπὸ μεταλλίνου κωδωνίσκου.

Ἡ διευθετήσις αὐτῆ τοῦ καιστῆ ὑπερθερμαίνει τὴν φλόγα καὶ τὰ ἐξατμίζομενα ἀνθρακοῦχα ἀέρια καὶ οὕτως ἡ καταναλώσις αὐτῶν καθίσταται τελεία.

Βραδύτερον ἐφημισθῆ καὶ εἰς τὸν φωτισμὸν τοῦτον ἡ διακυλιωθῆς θρυαλλίς μετὰ διπλοῦ ρεύματος ἀέρος. Ἀλλὰ κατὰ τὰ τελευταῖα ταῦτα ἐπι ἐπινοήθησαν πολλὰ εἶδη καιστῶν διὰ ρεύματος ἀέρος διαδέχου, ὑφῶντος τὴν θερμοκρασίαν τῆς φλογός καὶ παρέχοντος αὐτῇ μεγάλην λάμψιν, ὡς οἱ λαμπτήρες Duplex, Serrieres, Soleil καὶ ἄλλοι, ὅς πάντες γνωρίζετε.

Μέχρι τοῦ ἔτους 1878, καὶ δὲν εἶναι πολλὴ μακρὰν ἡμῶν, οὐδὲν ἄλλο πρακτικὸν μέσον ὑπάρχε φωτισμοῦ ἐκτὸς τοῦ κηρίου, τῶν δι' ἐλαίου καὶ πετρελαίου λαμπτήρων καὶ τοῦ φωταερίου.

Κατὰ τὸ ἔτος ἐκεῖνο πρῶτην ἐπινοήσασιν ἐτελέσθη, συγκινιῶσα ἐπιστήμονας, βιομηχανοὺς καὶ δημοσίους.

Τὸ ἡλεκτρικὸν φῶς, τὸ μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκεῖνῆς μὴ ὑπερῶν τὸν οὐδὲν τῶν χημικῶν εργασιῶν, ἤλθε νὰ ἐξαγάγῃ ἡμῆς τοῦ σχετικῆς ὀκτώτους ἐν ᾗ ἐβρίσκόμεθα καὶ ὡς διὰ μαγικῆς ράβδου ἀνέλαμψεν ὅπως φωτίσῃ ἡμᾶς ὡς ἐν πλῆρει ἡμέρᾳ.

Τὸ βολταϊκὸν τῶσον καὶ οἱ διὰ πυρακτώσεως λαμπτήρες εἰσερχονται εἰς τὴν περιοχὴν τῆς πρᾶγματικότητος.

Τῷ 1810 ὁ Davy παρήγαγε τὴν πρῶτην λάμψιν τοῦ ἡλεκτρικοῦ φωτός. Τῷ δὲ 1813 ἐξετέλει πειράματα ἐν τῇ Academie royal. Ἀλλὰ τὰ εἰς τὴν κατοχὴν αὐτοῦ μέσα τῆς ἐνεργείας δὲν ἐπέτρεπον αὐτῷ νὰ προσβῆ περαιτέρω.

Τῷ 1843, ἦτο μετὰ τριάντονα ἐτη, συνέπειᾳ τῆς ἐφευρέσεως τῆς στήλης τοῦ Βουνδεν ὁ Poncelet ἐπινοήσας τὸ μέγιστον πειράματα τοῦ ἡλεκτρικοῦ φωτός, κατὰ δὲ τὸ ἔτος 1848 ἔδειξε τὸ φῶς τοῦτο τῷ δημοσίῳ ἐν τῇ ἐν Παρισίῳ πλατείᾳ τῆς Ὀμογοίας (Place de la concorde). Συγχρόνως τὰ πειράματα ταῦτα ἐξετελοῦντο ὑπὸ τοῦ Slatko ἐ

νήσος της Καλιφορνίας». Τὸ ὄνομα τοῦτο φαίνεται ὅτι ἐπλήξε τὴν φαντασίαν ἐνίων τῶν συνεταίρων τοῦ Κορτζί, οἵτινες ἐρήμωσαν αὐτὸ ἐπὶ τῆς χειρωνακτικῆς τῆς Καλιφορνίας, περὶ ἧς ὑπετέθη κατ' ἄρχαζ ὅτι ἦτο νῆσος.

Πολλὰκι ὀνόματα ἐνεφανίσθησαν ἐν τοῖς ἡμετέροις χάρταις συνεπειὰ ἀγαθῶν τῶν ἐξερευνητῶν. Ὁ πλοῦτος Κόσμ. ὅστις πρῶτος ἐπισκέφεται τὸ σέλιον τοῦ Κόγκου, ἐπιληροφόρησε κατὰ τὴν εἰσοδὸν τοῦ κόλλου τῆς Λαγκάστρης, ἐκάλεισεν αὐτὴν «Ὀρη τοῦ Κρόκαρ» εἰς τιμὴν τοῦ Τζῶν Οὐδὶλσονος Κρόκαρ.

Τὸ ὄνομα τοῦ μεγάλου ἀμερικανικοῦ ποταμοῦ, τοῦ Κόγκου, ἀφαιλάται εἰς περίεργον ἀγαθόν, τῆς λέξεως Κόγκος σημαίνουσης οὐχὶ ἐποταμῶν ἀλλὰ «ὄρος». Τῷ 1480 ὁ Δείγος Κόσμ. ὅστις πρῶτος ἐπισκέφεται τὸ σέλιον τοῦ Κόγκου, ἐπιληροφόρησε κατὰ τὴν εἰσοδὸν τοῦ κόλλου τῆς Λαγκάστρης, ἐκάλεισεν αὐτὴν «Ὀρη τοῦ Κρόκαρ» εἰς τιμὴν τοῦ Τζῶν Οὐδὶλσονος Κρόκαρ. Τὸ ὄνομα τοῦ μεγάλου ἀμερικανικοῦ ποταμοῦ, τοῦ Κόγκου, ἀφαιλάται εἰς περίεργον ἀγαθόν, τῆς λέξεως Κόγκος σημαίνουσης οὐχὶ ἐποταμῶν ἀλλὰ «ὄρος». Τῷ 1480 ὁ Δείγος Κόσμ. ὅστις πρῶτος ἐπισκέφεται τὸ σέλιον τοῦ Κόγκου, ἐπιληροφόρησε κατὰ τὴν εἰσοδὸν τοῦ κόλλου τῆς Λαγκάστρης, ἐκάλεισεν αὐτὴν «Ὀρη τοῦ Κρόκαρ» εἰς τιμὴν τοῦ Τζῶν Οὐδὶλσονος Κρόκαρ.

ΑΝΑ ΤΗΝ ΕΠΙ ΤΑΔΕ ΑΣΙΑΝ

ΑΠΟ ΕΡΖΕΡΟΥΜΗΣ ΕΙΣ ΒΙΤΑΙΣ.

Ἐν τῇ μονῇ τοῦ Σούρμ-Γκαρκαπέ.

(Συνέχεια: ἴδε προηγούμενον ἀριθμόν).

Ἐν Βίται, τῆ 12 Νοεμβρίου 1890.

Ἰδοὺ ἐρρηκόμεθα ἐν ἀμερικανικῇ μονῇ ἐν αὐτῇ ἐδόθη ἡμῖν θαλάσμιος, οὐτιμὰς ἡ ἐπιλοσκυθὴ ἀπετελεῖτο ὑπὸ ἀρχαίων ταπεινῶν καὶ μεγάλου πίνακος οἱ τοῖχοι, ἔχοντες πάλαι ἐνδὸς μέρου καὶ πενήκοντα ἐκατοστῶν καὶ ἡ ἀψιδωτὴ ὄροθι καλύπτονται ὑπὸ ἀσπίτου· μικρὰ θύρα, μικρότατον παράθυρον μετὰ σιδηρῶν κιγκλιδίων καὶ ἐστὶ συμπληροῦσι τὸ σύνολον τοῦ θαλάμου, ὅστις πληρέστατα ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὴν ἰδέαν, ἣν δύνανται εἶναι ἐν ἀρχαίᾳ ἀποικίᾳ ἀποικιστῶν τῶν χωρῶν τούτων. Ἐξ ἀποικιστῶν τοῦ Γεωργίου δεινωθεῖσης ἔνεκα τῶν μακρῶν πόνων ἐνεκαίμεν ἐπ' ἱκανὸν ἐν τῇ μελαγχολικῇ τούτῃ θαλαμίσκῳ, οὐδεμίαν ἄλλην ἔχοντες διασκεδάσειν εἰ μὴ τὴν θύραν, τὰς δι' ἵππων ἐκδρομὰς καὶ τὴν θύαν τοῦ μονασίου τοῦ Μουῦ, τοῦ διχτυομένου ὑπὸ τοῦ Εὐφράτου ἢ Μουράτ-τσάι καὶ περιφρουρούμενον ὑπὸ ὑψηλῶν ὀρέων, ἄτινα προβάλλουσι τὰς κορυφὰς αὐτῶν εἰς τὸ κυανῶν τοῦ οὐρανοῦ.

Ἡ μονὴ Τσακλῆ-Κιτιτσά (ἐκκλησιᾶ κωδωνοφόρος) καλεῖται ὑπὸ τῶν Ἀρμενίων Σούρμ-Γκαρκαπέ (ἄγιος Ὁδῆγός), ὄνομα, ὅπερ δίδουσι οἱ Ἀρμένιοι εἰς τὸν ἄγ. Ἰωάννην τὸν βαπτιστήν. Ἰερὺθ δὲ ὑπὸ

τοῦ ἄγ. Ἰωάννου τοῦ φωτιστοῦ. Πολλὰκι καταστραφείσα ὑπὸ σεισμῶν, πάντοτε ἀνοικοδομήθη ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ σχεδίου, τελευταίον δὲ τῷ 1787 (1296 κατὰ τὴν ἀρμενικὴν χρονολογίαν). Ἡ μονὴ καίτοι ἐν τῇ κλιττῇ ὀρέων, ἔτινα δεσπόζουσι πρὸς βορρᾶν τῆς πεδιάδος τοῦ Μουῦ ὡς καὶ τῆς ὄρουσερξ, ἦτις παρατίθεται πρὸς Ν εἰς τὰ στενά τοῦ Γίντζ. Ἀπὸ τῶν ἀγόνων καὶ ἐρήμων ὀροπέδων, ἀφ' ὧν καταρχώμεθα, ἡ μονὴ Ἰηάννη μεμονωμένη καὶ ὡς ἀπολωλυῖα ἐφαίνεται ἡμῖν ὡς εἰρηνικός τόπος ἀποχωρήσεως ἐνίων ἐπιζῶντων προσώπων ἀποσπεσθέντες πολιτισμοῦ. Τὸ βλέμμα, ἀνακαλύψαν αὐτὴν, προσηλθοῦσι ἐπὶ τῶν κωδωνοστασίων, λίαν διακρινομένων ὡς ἐκ τῶν λυμφῶν τοῦ δόντος ἡλίου καὶ ἀράσκειται εἰς τὸ νὰ ὑψηλῇ, οὕτως εἰπεῖν, τὰ ἔργα αὐτῶν, διαγραφόμενα ἐπὶ τῆς ἐκ ὀρέων λόμης. Ἐκ τοῦ πλησίον ἡ θύρα δὲν ἐμποιεῖ τὴν εὐχαρίστησιν, ἀν δὲ διέλθῃς τὴν μίαν τῶν πυλῶν ἢ ἐντὸς αὐτῆς εἶναι πολλὰ μελαγχολικότερα. Δύο ἀλλὰ ἀποτελοῦσι, οὕτως εἰπεῖν, πρόθυρον τῆς μονῆς. Καὶ ἡ μὲν πρὸς βορρᾶν τοιαύτη περιβάλλεται ὑπὸ κακοτέχνων ἰδρυμάτων ἐξ ἀκατεργάστου λίθου, ἐν οἷς ἀπάρχουσι οἱ σταῦλοι, ἢ δὲ πρὸς δυσμὰς περιορίζεται ἐνθεν μὲν ὑπὸ οἰκοδομημάτων ἡμιτελῶς καὶ ἐν ἐπιπέδῳ, ὅπου προῦριζονται διὰ οὐλοῦ τοῦ ἀρχαίου, καὶ τῶν ἰερῶν, τὸ κατεστραφέν, ὅπου εἰσέρχεται εἰς τὴν ἐσωτερικὴν ἀλήνην, ὅπου ἔγερται ἡ νύκξ. Ἡ ἀλλή αὕτη περικυκλῶται ὑπὸ θολωτῶν μονορῶν ἰδρυμάτων. ὅπου εἰσέρχονται διὰ οὐλοῦ τοῦ ἐπισκόπου, καὶ τῶν ἰερῶν, τὸ κατεστραφέν τῆς σχολῆς, τὰ διὰ τοῦς προκνητῆς οἰκίσματα καὶ τὰ τῶν διαφόρων ὑπηρεσιῶν τῆς μονῆς. Τὸ ὅλον οἰκοδόμημα ἔχει χρομὰ αἰματικῆς φανῆς.

Ὁ ναὸς εἶναι ἀμερικανικὸς ρυθμοῦ, ὅστις δὲν ποικίλλει ἄλλως. Τὸ κύριον ὀρθογώνιον κτίριον προσεγγίσει πρὸς σχῆμα τετραγώνου καὶ διὰ τετραγώνου ὑπὸ μικρῶν ἀνοικμάτων ὑποστηρίζεται τρία κωδωνοστάσια, ὧν τὰ δύο ἔχοντα στέγας, εἰς ἃς ἀποληρούσας καὶ κεκαλυμμένους ὑπὸ ἐπιπέδων πλακῶν, ὅπου φέρεται ὑποκλιτρινίζουσα χλόη, φωτίζουσι τὰ ὑπ' αὐτὰς παρεκκλήσια καὶ ὡν τὸ τρίτον, ἄνευ ἐπιστεγάσεως φωτίζει διὰ μικρῶν ἀνοικμάτων τὸ μέσον τοῦ σκηνοῦ. Ἐξερῶν ἐν τῇ προσόφει κτίριον περιλαβάνει τὴν ἐξωτερικὴν τῆς πυλῆς στοῦν τὸ ἀνω τῆς ἰσοπέδου ἀποτελεῖται ὑπὸ θολωτοῦ κωνικοῦ σχήματος, ἐπιχειρησμένου, κεχρωματισμένου καὶ χρησιμεύοντος ὡς στερεὰ βίσις εἰς διάφορον κωδωνοστάσιον. Οὕτε μεγαλεῖον, οὕτε οὐρανόσι ἐπιδείκνυσαι αὐτὸς καὶ ἔξωθεν. Μόλις βλέπει τις πρὸς τοῖς πολυαριθμοῦς σταυροῦς καὶ τὰς ὑπὸ τῶν προκνητῶν ἐγγεγραμμέναις ἐπιγραφαῖς ἐλαχίστα τινα κοσμήματα. Τὸ ἀνωκίριον εἶναι ζοφερόν καὶ γυμνόν. Ὁγκώδεις αἱ στήλαι ἀλλ' ὅλοιαι οἱ κτήρες ἐφ' ὧν γονυπετοῦσιν οἱ πιστοί. Ἐν τούτοις ἐν τῷ βῆθει ὁ βωμὸς φωτίζεται ὑπὸ κεχρωματισμένων κοσμημάτων καὶ τῆς λάμψεως τῶν ἰερῶν σκευῶν. Ἐν ἐκάστῃ τοῦ βωμοῦ πλευρᾷ ἀνοίγονται μικραὶ θύραι, αἵτινες δὴ ἀνοίγονται εἰς δύο παρεκκλήσια πρὸς ἀριστερὰν τὸ παρεκκλήσιον τοῦ ἄγ. Στεφάνου ὅπερ κοσμοῦσι μετὰ πολλοῦ τοῦ πλοῦτου τορνεύματα, κατασκευασθέντα ἐν Βῆν πρὸς πέντηκονταετίαν πρὸς τοῦ καὶ ὁ χρυσοῦ τῶν ὀπῶν λάμπει εὐλαβῶς ὑπὸ τὸ σκιδώφει τὸ παρεκκλήσιον τοῦτο περιλάθει τὰ ὄσα τῶν ἄγ. Στεφάνου καὶ τὸν τάφον τοῦ Σαρκάδ. Πρὸς δεξιὰν εἴρηται τὸ παρεκκλήσιον τοῦ ἄγιου Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ, ἐπίσης κεκοσμημένον διὰ κεχρωματισμένων τορνεύματων καὶ περιλάθει τμήμα τοῦ σώματος τοῦ ἄγιου Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ (:) ὡς καὶ τὸ σῶμα τοῦ ἄγ. Ἀδάμ, ἀρμενίου ἐπισκόπου, ἔτινα ἀναπαύονται ὑπὸ τῶν ὀρέων ὑπερβεβαρυσμένους ἐκ τῶν θυρῶν τῶν ἐλαβῶν κατὰ τὴν εἰσοδὸν λίθος σημεῖοι τῆν θείαν ἐν ᾗ ἀναπαύεται ὁ Καὶλ-Βαχάν, πατὴρ τοῦ Σαρκαδέ. Δύο ἄλλα εἶσι παρεκκλήσια, ἰσπανίως ἀνοικόμενα, εἴρηται δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ τῶν προηγουμένων ἐν τῇ ἐνὶ τούτων, παρεκκλήσιον τοῦ ἄγ. Γεωργίου εἰσόδου εἰς εἰς μικρῶν, ὀρθογώνων καὶ ζοφερῶν χώρων ὅστις λέγεται ὅτι ἦτο τὸ προσκυτῆριον τοῦ ἄγ. Γρηγορίου. Ἐκ τοῦ ναοῦ, πολλὰκι καταστραφένος καὶ ἀνοικοδομηθέντος, σώζεται μόνον τμήμα τοῦ τοῖχου ἀπὸ ἀρχαίας ἐποχῆς χρονολογούμενον. Ἐν τῷ τοίχῳ τούτῳ εἰσὶν ἐντετυχιζόμενοι μεγάλοι λίθοι, ἔχοντες πλουσίους ἐγγεγραμμένους σταυροὺς καὶ ἐπιγραφὰς ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἀρμενικῇ σχεδὸν δυσαναγνώστους. Ἡ μία τούτων περιλαμβάνει τὰ ἑξῆς: « Ἐγώ, Ἰωάννης διάκονος, κατήχησα τὸν σταυρὸν τοῦτον πρὸς σωτηρίαν τῶν ψυχῶν τῷ 601 ». Ἄλλως ἐν τῷ τοίχῳ τούτῳ

ἀπάρχουσι ἑλαίαι ποικίλης προελεύσεως καθορᾶται π. χ. μικρὸς λίθος ἐπὶ τοῦ ὀπίου ὑπάρχουσι ἐν ἀναγλύφῳ τρεῖς στοῖαι τῆς ἀρχαιοτάτης ἀσσυριανῆς περιόδου. Παρὰ τὸν ἀρχαῖον τούτων τοῖχον εἰσέρχονται πολυάριθμοι τάφοι. Μέγας σταυρὸς ὁ ἐφαίετατος πάντων φέρει τὴν ἐξῆς ἐπιγραφὴν: « Ἐν ἔτει 1212 ὁ σταυρὸς οὗτος κατηγήθη πρὸς σωτηρίαν τῆς ψυχῆς τοῦ Μελέχιαδέ, ἐπισκόπου, τοῦ ἱερέως Νερόξ (ἀδελφοῦ τοῦ ἐπισκόπου) καὶ τῶν συγγενῶν αὐτοῦ. » Καθορᾶται εἰσὶ αὐτοῦ ὁ τάφος τοῦ Ἀγκῶπ, ἐπισκόπου τῆς μονῆς καὶ τῆς Ἐρζερούμης ἐπὶ δεκατετραετίαν, εἰρήνη τὸν θάνατον τῷ 1250 καὶ ὁ τοῦ Μαμπρέ ἐπισκόπου, τῆς φυλῆς τῶν Μαμπριονίων, ἀποθανόντος τῷ 1882. Ἐν τῇ εἰς σημεῖον καὶ τὰς τάφους τοῦ Μουχέρ (601) τῆς αὐτῆς φυλῆς καὶ τοῦ Βάρτ-Μπαδρέ, ἐκ τοῦ φύλου Ἀρζερονί: ἡ γυνὴ τοῦ τελευταίου τούτου, τολημῆσσα νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸ παρεκκλήσιον τοῦ ἄγ. Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ παρὰ τὴν ὑπὸ τοῦ ἄγ. Γρηγορίου γενομένην ἀπαγόρευσιν τῆς εἰς αὐτὸ εἰσόδου γυναικῶν, ἐκαρνευθῆσθαι.

Ἡ μονὴ τοῦ Σούρμ-Γκαρκαπέ ἐξαρτᾶται ἀπ' αὐθείας ἐκ τῆς Α. Μακ. τοῦ ἀρμενίου πατριάρχου Κων/πόλεως, Χορὸν Ἀσιατῶν. Διευθύνεται δὲ ὑπὸ ἰγουμενοῦ (δυναστικῶν) διορισμένου ὑπὸ τῶν ἱερῶν τοῦ Ἐκκλησίου καὶ τῶν μελῶν τῆς ἐπαρχιακῆς συνελέσεως τοῦ Μουῦ, ἔτινα δύνανται ἐπίσης νὰ ἀσπασοῦν αὐτόν. Ὁ ἰγουμενος οὕτως πληροῦται διὰ πάντα αὐτοῦ τὰ ἔξωθεν, ὡς ἴδια ἑαυτοῦ ἔχει μόνον τὰ πρὸς αὐτὸν δῶρα τῶν προσκυνητῶν. Οἱ ἐν τῇ μονῇ εἰσέρχόμενοι εἶναι δώδεκα ἱερεῖς καὶ τρεῖς διάκονοι ἡ μονῆ, ὑπ' αὐτῶν κυβερνομένη, ἀποτελεῖ κτῆμα αὐτῶν. Τὰ μέλη ταῦτα ἀποτελοῦσι γενικὴν συνέλευσιν, ἣτις διορίζει κατὰ τὸ τῷ 1803 ὄρθον σουλτανικὸν φερμάνιον, ἐκτελεστικὴν ἐπιτροπὴν, ἀποτελούμενην ἐκ τεσσάρων μελῶν, ὁ ὁρισμὸς τῶν ὀπῶν ὑποβάλλεται εἰς τὴν ἔγκρισιν τοῦ πατριάρχου Κων/πόλεως. Ἡ ἐπιτροπὴ αὕτη διευθύνει πάντα τὰ ζητήματα τῆς μονῆς καὶ συγκαλεῖ ἐν περιπτώσει σοβαρῶν ζητημάτων, τὴν γενικὴν συνέλευσιν. Οἱ ἱερεῖς περιέρχονται καὶ τὰ χωρία γὰρ ἰσχυρῶς συνδρομοῦν, ὅλγρον δὲ φροντίζουσι περὶ τῶν κτημάτων τῆς μονῆς, ἔξ ὧν ἠδύνατο πολλὰς νὰ ἀρρυθθῶσι ἀρραβῶν. Ἡ λειτουργία τελεῖται μόνον τὴν κυριακὴν. Καθὼν ἀρροφῆ ἐπιστημονικῆς, φιλολογικῆς ἢ καλλιτεχνικῆς ἀσχολίας, αὗται εἶναι ἀγνοῦται τοῖς ἐν τῇ μονῇ. Οἱ ἐν αὐτῇ νηστεύοντες κατὰ πᾶσαν τετάρτην καὶ παρασκευῆν, ἀπαξ μόνον τῆς ἡμέρας τρώγουσι τὴν τεσσαρακοστήν, ἣτοι κατὰ τὴν 5ην ὥρα τῆς ἑσπέρας. Ὁ καινολόγος, ἐκλεγόμενος ἐκ τῶν ἐν αὐτοῖς ἀσκητοτέρων, τρώει μόνον ἄρτον, ἐκτὸς τῆς κυριακῆς, ὅτε προστίθεται καὶ τι γαλακτερον ἐπιδόριον. Οἱ ἱερεῖς τρέφονται καὶ περιθάλπονται ἀπολαμβάνοντες καὶ ἡμίσαιον λίραν κατὰ μῆνα εἰς τοῦτο προσθεῖα καὶ ἡ ἐκ τῶν θυρῶν τῶν προσκυνητῶν πρόσδος αὐτῶν. Οἱ γινόμενοι αὐτοῦ ἱερεῖς, τριακονταετίαν τὴν ἡλικίαν τὸ ἐλάχιστον, δέον νὰ ἦναι ἀπόφοιτοι σχολῆς καὶ νὰ ὑποβληθῶσιν εἰς ἐξετάσεις ἐνώπιον ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῆς ἱερέων, ὑπ' ἣν τὴν προεδρίαν τοῦ ἰγουμενοῦ ἢ ἐπισκόπου. Ἡ ἐπιτροπὴ αὕτη διορίζεται ὑπὸ τῆς ἐπαρχιακῆς συνελέσεως, ἀποτελούμενης ἐξ ἐνὸς ἀντιπροσώπου ἐξ ἐκάστου χωρίου. Οἱ εἰς τὴν μονὴν εἰσερχόμενοι ἱερεῖς ὀφείλουσι ν' ἀναλάβωσι τὴν ὑποχρέωσιν ὅτι ὅλα παραμένωσιν ἐκεῖ διὰ βίου ὄντες ἀγαροὶ ἢ καὶ ἐν χρεαίῳ. Κατὰ τὴν διαρκείαν τοῦ βίου αὐτῶν εἰσὶν ἐλευθεροὶ νὰ διαθέσωσι κατὰ βούλησιν τὴν περιουσίαν αὐτῶν κατὰ τὸν θάνατον ὅπως αὐτῶν πᾶν ὅτι κατέχουσι ἀποβαίνει κτῆμα τῆς μονῆς. Οἱ διάκονοι, τρέφονται καὶ περιθάλπονται, ἀλλ' οὐδεμίαν ἔχουσι χρηματικὴν ἀπολαβήν.

Πρὸς ἐξασφάλισιν τοῦ καταρτισμοῦ τῶν ἱερῶν καὶ διδασκάλων ἀπάρχει ἐν τῇ μονῇ σχολή, ἐν ᾗ ἡ διδασκαλία μετὰ κατωκίας, τρωγῆς καὶ ἐνδυμάτων παρέχεται εἰς τριακοντὰ πτωχῶν ἢ ὀρφανῶν μαθητῶν τοῦ χωρίου. Τρεῖς εἰσὶν οἱ τῆν διδασκαλίαν ἐπιφορτισμένοι, εἰς μὲν μετὰ τοῦ τίτλου διευθυντοῦ, διδάσκων τὴν ἀρμενικὴν καὶ τὰ ὀρθοδοξικὰ μαθήματα, δευτέρος διὰ τὴν τουργικὴν καὶ τρίτος παραδίδων τὴν ἀριθμητικὴν, γεωμετρικὴν, ἱστορίαν καὶ γεωγραφίαν.

Τὰ ἔξωθεν τῆς μονῆς ἀποτελοῦνται ἐκ θυρῶν τῶν προσκυνητῶν, ἐν τοῖς χωρίοις συλλεγομένων συνδρομῶν καὶ ἐκ τοῦ προΐοντος τῶν κτημάτων αὐτῆς. Ἄλλ' οἱ προσκυνηταὶ ἔνεκα διαφόρων δυσχερειῶν σπάνιοι ὄντες, μόλις δωροῦνται καὶ πρὸς αὐτὰ τινα ἢ ἄλλο τι παραπλήσιον. αἱ ἐν τοῖς χωρίοις καὶ πάλιν συνδρομαὶ εἶναι μεθαιμικαὶ, ἐνὸς τὰ κτή-

ματα τῆς μονῆς οὐδὲν ἔχουσι ἀποφύρουσιν οὕτως ἢ μὴ εἴρηται βεβαρυμένη ὑπὸ χρεῶν. Ἐν τούτοις μόνον τὰ κτήματα, ἐργαζομένη, ὅλα εἰσέρχονται εἰς πᾶσαν τὰς δαπάνας, διότι καὶ μεγάλην ἔχουσι ἔκτασιν (ἐπὶ πολλὰς μόνον ὥρας δύνανται εἰσελθεῖν αὐτὰ νὰ διατρέξῃ) καὶ ἀποτελοῦνται ἐκ δασῶν, ἐκ καλλιεργησίων γαιῶν καὶ ἐρίων γλοσφῶρων ὀροπέδων ἀλλὰ πάντα ταῦτα εἰσι σχεδὸν ἀκαλιέργητα καὶ ἡ μεγαλύτερα δαπάνη τῆς μονῆς εἶναι ἡ ἀγορὰ σίτου διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ προσωπικοῦ, συμπεριλαμβανομένου καὶ τῶν πολυαριθμῶν δηρητῶν καὶ τῶν προσκυνητῶν. Τὰ ἀνωτέρω ἐπαρκοῦσιν εἰς παροχὴν ἰδέας περὶ τῆς καταστάσεως τῆς μονῆς ταύτης· περιττὸν ὅλ' ἔτι νὰ προσθεῖται νέαι λεπτομέρειαι πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ κατανοηθῇ πᾶσα ἢ ἐν αὐτῇ ἐγκλεισμένη μονοτονία, ὁ κῆρος, ἡ στενωχώρα, ἡ ρεστώνη καὶ ἡ ἀθυμία τοῦ βίου τῶν μελαγχολικῶς τὰς ἡμέρας αὐτῶν ἐν Τσακλῇ διερχομένων.

Ἐκτὸς τῆς ἐν τῷ γραφεῖῳ ἡμῶν ἐργασίας τῆς πάντοτε σπουδαίας ἐν περιγῆθῃσι τοῦτου εἴδους, ὁ χρόνος ἡμῶν ἀπερροῦται ὑπὸ χιλιῶδων ἄλλων ἀσημάτων πραγμάτων, ὧν ἕκαστον εἶναι μέγα ζήτημα ἐν τῇ ἀπομεινωμένῃ ταύτῃ γυνί. Ἰδὲ δὲ ὑπὸ τῶν ἐπισκόπων. Ἄ! αἱ ἐπισκοπῆς! ἐπισκοπῆς ἱερῶν, δηρητῶν, προσκυνητῶν, ταξιδιωτῶν, μακρὸς εἶναι ὁ κατάλογος τῶν ἐπισκεπτῶν τούτων. Πολλὰκι εἰσερχόμεθα εἰς τὸ ἡμέτερον δωμάτιον, χωρὶς βεβαίως νὰ κροσῇ προηγουμένως ἐξοθεν τὴν θύραν, κίθηται ἐπὶ τοῦ τάπητος τοῦ θαλάμου, ἀνάπτει σιγάρον καὶ παραμένει ἐνὶ τοῦ ἐν τέταρτον τῆς ὄρας χωρὶς καὶ μίαν ν' ἀπαγγεῖλῃ λέξιν. Τούτο καλεῖται ἐπισκοπῆς. Μὴ ἐκπαλίσεισθε θῶς ἐπὶ τούτῳ, πρὸ πάντων δὲ μὴ διαπραεσθῆτε: ὁ ἀπλοῦς οὗτος, ὁ ἀπλοῦς ἐστὶ, ὁ φορτικὸς, ὁ ἀγροίκος ἀλλὰ καὶ... φερῶνται — διότι ἔχει πᾶσαν ταύτην ἰδιότητα — τιμὰ ἑαυτοῦ. Ἦναι δὲ τὴν ἡναγκασιμῶς νὰ ὑφίσταται ἀληθὴ ὑποχρεωτικὴν ἀνάγκησιν περὶ τοῦ ταπεινοῦ αὐτοῦ, περὶ τῶν σχεδίων, περὶ πάντος ὅτι ἀρροφῆ εἰς αὐτόν. Ὁ ἐπισκοπῆς γινώσκει ἡδὴ πᾶν ὅτι πράττει, ἔχει πληροφῶσιν περὶ τῶν τρώων ὧν, περὶ τῶν συνηθειῶν, περὶ τῶν ἀναστροφῶν, περὶ τοῦ φαγητοῦ καὶ ποτοῦ, περὶ τοῦ ὕπνου ὧν, περὶ τῶν ἑμετέρων κυνῶν περὶ πάντος ὅτι ἔχετε καὶ περὶ πάντος οὕτως στερεῖσθε. Ἐγγίζει τὰ ἑμέτερα ἐνδύματα, τὰ ἑμέτερα ὄπλα, πάντα τὰ εἰς χεῖρας αὐτοῦ προσπίπτοντα, ἐρωτᾷ ἑμὰς περὶ τῆς τιμῆς αὐτῶν, ἐπιτιμᾷ ταῦτα καὶ αὐτὸς ἐν τῷ μέρει, εἴτα δὲ ἀναλαμβάνων τὰ πῆδιλα αὐτοῦ, ἀποχωρεῖ. Πρῶστα μὲν τέλος τὴν ὁδόν, εὐτυχῆς ἐκ καταρῶσασμεν νὰ ἀρρυθθῶμεν νῦν τινὰ πληροφῶσιν.

Συνῆθια αὐτοῦ ἐπικρατεῖ οὐδέποτε νὰ κλείῃ τις τὴν θύραν, τοῦ δωματίου αὐτοῦ, ὁ δὲ ἡμέτερος διερχόμενος εἶπεν ἡμῖν ὅτι εἰς μεγαλειότητα ἀγνεία εἶναι ν' ἀποπέμψῃ τις ἐπισκοπῆν. Ἐν τοῖς χωρίοις, πολλὰκι κατάκομοι ἐκ μακρῆς καὶ κόπιώδους πορείας, δεχόμενοι παρεκλήσα τους περιστοιχίζοντες με ν' ἀποσιμῶσι. Ἄλλ' ἐκοιμήθη ἔτι καὶ οὐδεὶς ἐκινήθη. « Ὁ ἀπόντης ἢ ὁ βίης, ἔλεγον, δύνανται κἀλλίοντα νὰ κοιμηθῇ: νὰ κατακλιθῇ, νὰ πρᾶξῃ πᾶν ὅτι θάλει δὲν στενωχουρῶμεν αὐτόν ». Ἀδύνατον νὰ ἀκαστήσῃ τις αὐτοῖς πιστευτὸν ὅτι ἡ παρουσία αὐτῶν ἐνοχλεῖ ἑμὰς, ὅτι ἔχετε ἀνάγκη νὰ μείνητε μόνος. Τούτο προέρχεται ἐκ τοῦ τῆς δημοσιότητος χαρακτῆρος, δὲν φέρει ἐν Ἀνατολῇ ὁ ἀνθρώπινος βίος οὐδεμίαν ὑπάρχει τῶν πράξεων, ἦτις δὲν ἀποκλιπτεται ἔκει, δὲν σχολιάζεται, δὲν ἐπιδοκιμαζεται ἢ δὲν κατακρινεται. Ὁ οἶκος τοῦ Ἀνατολίτου εἶναι ἀνοικτός κατὰ πᾶσαν ὥραν τῆς ἡμέρας, εἰς πάντα ἐπισκοπῆν, εἰς δὲ πρὸς φέρει πάντοτε κύπελλον καφῆ καὶ σιγαρέτα. Αἱ ἀκρεπέστεραι τῶν ἐρωτήσεων προσβάλλονται αὐτῷ, οὕτως δὲ ὑπογεροῦται ν' ἀπαντήσῃ ἔστω καὶ διὰ ψεῖδους. Μῆνη ἢ γυνὴ περιβάλλεται ὑπὸ μυστηρίου αὕτη αἰσθύνεται ὅτι καὶ νὰ ὀμιλήσῃ εἰς πρῶτος.

Καὶ τὰ ἐλάματα καὶ ἀσημάνα γεγονότα παραδῶντες αὐτοῖς σχολιάζονται: δονήσεις τινὲς σεισμοῦ διεγείρουσι μωρὰς ἰδέας εἰς πᾶσαν τὰς κερφαλάς. Πυροβολισμός, μετὰ τὴν θύαν τοῦ ἡλίου ἐπελθόν, ἀνάστατον κατέστησε τὴν υονήν· πῖντες τρέχουσι ἀγνοῦντες πῶς, φωνοῦντες ἄμα χειρνομούμετες, ἐν τῇ κοινικῶτῃ ἀταξίᾳ τὶ δὲ συνείδη· νυκτοφύλαξ ἐνέμισεν ὅτι εἶδε κλέπτας καὶ ἐφώνησε πρὸς καταδούξιν αὐτῶν. Συμβῆναι πολλὰκι ποιμὴν ἢ ἀγγεῖλῃ ὅτι ἀρκτος ἀνήρπασε πρόβατον τὸ ἀγγελοῦ τοῦτο πρόκαλεῖ γενικὴν ἔξοδον καὶ θορυβώδη καταδούξιν, πρὸ-

κλιθεῖσαν ὑπὸ τοῦ ἀγρίου ζώου, ὅπου ἔσπευσε νὰ κρυθῆ εἰς τὴν λόχμην· περὶ βολισμοὶ τινες πανταχόθεν ἀκούονται, ἀκρίτως ριπτόμενοι, καὶ πάντες ἐπιστρέφουσι μετὰ τῆς σύμφορήσεως ἐπὶ ἐπιδείξαι τὴν πύλιν αὐτῶν. Αἱ ἄρκτοι ἦσαν εἰς πολυάριθμὸν ἐν τῇ λόχμῃ τοῦ Τσανλί, ἀλλὰ μικρὸν ἔβρουσι τὸ ἀνάστημα, δυσχερεστάτη δὲ ἔστιν ἡ θήρα αὐτῶν. Καταρριπτόμεναι τὶς εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Ἰβέρτου, ἄφρονος εἰρήσκει κινήσῃ, τὰ θηράματα ἦσαν φέρονται μακρὰν πάσης βολῆς περὶ βόλου. Καὶ τὰ ἀρπακτικά ὄρεα ἐπίσης πολυάριθμά εἰσι, μετὰ δὲ τῶν κισσῶν καὶ τῶν κορμῶν ἀποτελοῦσι τοὺς καλλιτέρους καθαριστάς.

Εἰς τὰ πρὸς Ν καὶ ἀπέναντι τῆς μονῆς Σούρπ-Γκαρμαπέτ κείμενα ὄρη ὑπάρχει ἄλλη μονὴ ἡ τοῦ Σούρπ-Όχαννές. Τῇ 12/21 ἠκτωβρίου κατὰ τὴν ὄραν ἀναχωρήσαντες ἐκ τοῦ Τσανλί, ἐν συνόδῃ τοῦ περιηγητοῦ, ἀφικόμεθα εἰς τὸ πεδῖον ἢ μὲλλον ὄρη τοῦ Μούς, γονιμώτατον καὶ δυνάμενον ν' ἀποθῆ ἀληθῆς σιταποθήκῃ τῆς περιῆγ. τὸ γῆρας, ἂν ἐπισυγγάνοντο τ' ἀπειτούμενα μέσα. Τῇ 11 ὄρη ἀφικόμεθα εἰς τὸν Ἰβέρτου, εἰς τὸν καταρράκτην τοῦ Γκαργκάρ, ἀποτελούμενον ὑπὸ δύο ἴσῃσι καὶ τινὸν βράχων, ἀνασταλλόντων τὴν ροὴν τοῦ Μουρά-τσάι. Διελθόντες τὸ Κεζέιλ-Άγλός, χωρίον ὑπερβαρύνον οἶκον, περιηγητὸν διὰ τὴν ποσότητα τοῦ καπνοῦ, ὃν παράγει, καὶ κατὰ τὴν ἀνάσσειν δι' ἀνάσσειν ὁδοῦ παρατηρήσαντες τὴν ὄραν τὴν μονῆν Σούρπ-Όχαννές, ἡ γενικὴ ὄρη τῆς ὁποίας εἶναι μικρογραφικώτερον ἢ αὐτὴ πρὸς τὴν τοῦ Σούρπ-Γκαρμαπέτ.

Γεωγραφικὴ ἰδέεσι ὄραν ἐν τῇ ἀπομονωτηρῷ τοῦτον, περιμένοντες τὴν βίβλιν τῶν προσχητῶν, οἵτινες ὀλονὲν σπανιότεροι ἀποβαίνουσι ἢ ζητοῦσι συνόρους ἐκ τῶν ἐν τῇ ἀριστερῇ ὄρῃ τοῦ Ἰβέρτου εἰρισκομένων, ὡς οἱ ἰερεῖς τοῦ Τσανλί, ἐκ τῶν ἐν τῇ δεξιῇ. Δωδεκάς κορυφῶν, ὄρων καὶ ροκανθῶν, μετ' ἑνὸς καθήγητοῦ ἀποτελοῦσι τὴν σχολήν. Ἡ μονὴ ἦμος αὕτη εἶναι κλισία εἰς τῆρας, εἰς πταυροῦς, εἰς λαίφανα. Ἐπιδείξθη ἡμῖν δένδρον, εὐλαβῶς ὑπὸ τείγους περιβαλλόμενον, πρὸ τῆς εἰρής τοῦ ὁποίου ἐναπετιθῆ ὑπὸ τὸ ἔδαφος τὸ ἀγγεῖον, ὅπου περιελάβαν τὸ ἔλαιον, δι' οὗ ἐπλήθυνον οἱ πόδες τοῦ Ἰησοῦ. Ὁ ναὸς ἀποτελεῖται ἐκ τριῶν ἐπιτειθειμένων, ὡς εἶπεν, ἀλλήλας ἐκκλησιῶν, ἐκείτης τῶν ὁποίων προηγείται αἰθουσα· μέρος αὐτοῦ χρονολογεῖται, ὡς εἶπεν ἡμῖν, ἀπὸ τοῦ ἀγ. Ἰωάννου τοῦ φωτιστοῦ. Ἐν τῇ μονῇ εὐρομεν χειρόγραφα καὶ ἱερογενετικὰ βιβλία, ἐν οἷς καὶ ὀγκύθη ἱστορίαν τῶν ἁγίων, χρονολογούμενη ἀπὸ τοῦ 1122 μετ' ἐπιμελημένων δὲ μικρογραφίαν. Τὸ κυριώτερον ὄρος τῶν ἐν τῇ μονῇ ταύτῃ περιέρχον ἀντικείμενον εἰς τὰ φερμένα, ἕνα ἐπεβαθεύθησαν αὐτῇ ὑπὸ τοῦ Ἄλῃ, Ταμερλάνου κλπ. Τὰ τοῦ Ἄλῃ καὶ Ταμερλάνου, ὃν ἀδυνατούμεν νὰ ἐπιχωροῦμεν τὴν ἀδυσθετότητα, προσεβλάσαν τὴν μονὴν ἀπὸ λευκασίαν καὶ ἐγγράμψουσαν μάλιστα ἀπὸ καὶ εἰς ἀνάκτησιν τῶν ἀπ' αὐτῆς ἀφαιρέθοντων πραγμάτων. Περὶ τοῦ φερμένου τοῦ Ταμερλάνου ἀναφέρεται ὅτι ὁ Τρομερὸς κατακτητῆς, στήσας τὰς σκηνάς αὐτοῦ ἐν τῇ πεδίῳ τοῦ Μούς, ἐδέξατο τὴν ἐπισκεψὴν τοῦ ἡγουμένου τῆς μονῆς. Ὁ Ταμερλάνος, ἀντιπροσέβη τὸν ἡγουμένον, τοιαύτης ἔτυχεν ὑπόδοξῃς, ὡστε εἶπε τοῦτον νὰ ζητήσῃ ὅ,τι ἂν ἐπαύθει. Ὁ ἡγούμενος ἐξήγησε νὰ πληρωθῆ ἡ θαλαμὸς ἐκ τῶν παρ' αὐτῷ αἰχμαλώτων. Ὁ Ταμερλάνος, μετὰ τὴν εἰς τὸν ὄχθον ἀφίξιον, ἐξέπλευσε βραδυτέρου ὅτε εἶδεν ὅτι μάλιστα οἱ ἐν λόγῳ αἰχμαλῶται, ἀπολυόμενοι ὑπὸ τοῦ Ταμερλάνου, εἰσέρχοντο εἰς τὸν θάλαμον, ὅστις οὐδ' ἐπληροῦτο ὑπ' αὐτῶν, καὶ ἀμέσως εἰς μοναχὸς μετεμφεζόμενοι ἐρρίπτοντο ἐκ τοῦ παραθύρου ἀλλήλα ἀδύχως· εὐνόητον ὅπως αἰχμαλῶται ὡς ἀπολύθησαν.

ΑΙΟ ΤΣΑΝΑΗ ΕΙΣ ΤΕΧΕΡΑΝΗΝ.

Ἀπὸ Τσανλί εἰς Βιελίς.

Βιελίς, τῇ 20 ἰανουαρίου 1861.

Ἐπὶ τέλους! Ἰδοὺ τέλος ἡ ἡμέρα ἐκεῖνη, ἡ ἀπὸ τοσοῦτου χρόνου καὶ μετὰ τοιαύτης ἀνομοιογενείας ἀναμενομένη, καθ' ἣν, συνεζίζοντες

τὸ ἡμέτερον ταξίδιον, δυνάμεθα νὰ ἐγκαταλίπωμεν διὰ παντὸς τὴν μὴν Σούρπ-Γκαρμαπέτ. Ὅσον ἐγγύστερον τὸ καθόρθον τὸ μέγα τοῦτο καὶ ἐλευθέρου διάστημα, ὅπου πρὸ ἡμῶν διανοίγεται καὶ ἐν ᾧ μελλόμεν νὰ ριφθῶμεν, εὐτυχῆς ἐπὶ τῷ ὅτι ἀπογορηθῶμεν τῆς Τσανλί-Κεζέιλ καὶ τῶν τοίχων αὐτῆς, τῶν παχέων ὡς τείχη ἀρχαίου φρουρίου! Ἐπὶ ἡμέρας ἀσπληγῆς εἶδον πιπτοῦσας νιφάδας γίνους, τοσοῦτον πυκνὰς καὶ ἀλλεπαλλήλους, ὅστε ἡ ὄψις ἐπ' ἰκανὸν περιωρίζετο· ἀλλ' ἐν ταῖς γῶραις ταῦταις ἡ κακοκαιρία ὀλίγον διαρκεῖ· μετὰ τὴν θέλλαν ἐπιέρχεται ἡ γαλήνη, μετὰ τὴν συννεφιάδα καιρὸν ὁ καθαρὸς οὐρανός· αὐτως, ἡδυνάμεθα ἤδη νὰ ἴδωμεν τὸ μεανδρικὸν ρεῖμα τοῦ Μουράτ Τσαί (Ἀνατολικὸν Ἰβέρτου), ὅστις διασχίζει τὸ εὐρὸν τοῦτο πεδῖον, τὸ ὑπὸ τῆς καὶ ἐναυθῆσαν χωρίων καταλαμβάνον. Ἦν δέκα φανόνται ἡμῖν μακρότερον ὡς μελανά σημεῖα. Τὰ πρὸς Ν τοῦ Ταύρου ὄρη φέρονται τὰ θυμωκυριώτερα χρώματα καὶ φαίνονται κεκαλυμμένα ὑπὸ θερμῷ πλοῦτοῦ βελουδάου πέλματος πρὸς Α τὸ ὄρος Νιμρούτ, ἀποστέλλοντας λευκὰ γράματα, ἀνεψυδῆ ὑπερηφάνως, κατωτέρω δὲ εἰς ἀπόστασιν, ἐκεῖ ἵπου συγγενεῖται τὰ γράματα, παρατηροῦνται αἱ ὀμίχλαιδες κορυφαὶ τοῦ Σιπὲν δάγ, ὅπου ὄφουται πρὸς Ν τῆς λίμνης τοῦ Βάν. Μικρὸν κατὰ μικρὸν ἡ θερμοκρασία ἐκπίπτει, τὸ βροχὴ ἦμος πνέοντος, βροχὴ ὅστις εἶναι ἰσχυρῶς ὀρεμῶς καὶ διαπεραστὸς ἐν τοῖς ὄρεσι ταῦταις, ὃν τὸ ὄρος ἀνέρχεται εἰς 2000 μέτρων οὐδὲ τὰ γονόστρα ἐνδύματα προσηλῶσονται ὑμῖν ἀπὸ τῆς ὀρεμῆς αὐτοῦ πνοῆς. Ἀρ' ἐπὶ τῷ ἢ ἐν τῇ σιμαίῳ χωρίῳ τοσοῦτον συσσωρεύεται ἀνακρίτουσας τὰς ὁδοῦς καὶ συγκαλύπτουσας χιρῶδους καὶ βράχους, ἐν οἷς κατακλίπτουσι οἱ ταξιδιώται, ὅτι τὰ ὄρη τα ἀνευρίσκονται μόνον κατὰ τὸ ἔαρ ἐν τῷ βράθει τῶν βραδύρων, ὡστε κατὰ τὴν χειμῶνα ἡ συγκοινωνία καθ' ὅλοκληρίαν σχεδὸν διακόπτεται· πάλῃ δὲ χωρία, κατὰ τὸ ἡμισυ ὑπὸ τῆς γίνους κεκαλυμμένα, παραμένουσι ἐπὶ μῆρας ὅλους καθ' ὅλοκληρίαν ἀπομονωμένους τοῦ ἐπιλοίπου κόσμου· Ἡ ὄδος, ἣν ἡκολούθησαμεν, ἦν κατεβλήμεν εἰς τὴν πεδιάδα, μάλιστα εἶχε πλάτος 30 ἐκατοστῶν τοῦ μέτρου, δεξιόθεν δὲ καὶ ἀριστεροθεν ταύτης ἰδύοντο τὶς νὰ καταχωσθῆ ἐν πυκνοτάτῃ στρώματι γίνους· πολλοχρῶ μάλιστα ἡ ἀτραπὸς αὕτη ἔχρησε· κατὰ μῆκος βάλων βαρῶν, ὅπου ἔλαχιστὴν περὶ τὸ βῆμα ἀπὸσσεῖται, ἰδύοντο νὰ κατακλύσῃ ὑμῖν. Ἐπὶ τέλους, διελθόντες τὸ χωρίον Σορδάρ καὶ τὴν μὲνδρην τῆς μονῆς, φιλῶσά σομένον ὑπὸ ὑπερηφάνου κινήθῃ, ἀφικόμεθα εἰς τὸ πεδῖον τοῦ Μούς, κείμενον εἰς ὕψος 1500 μέτρων. Ἐν ταῦτοις εὐρησόμεθα πάντοτε ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὀμίχλης, καὶ προχωροῦντες τῷ καταπαρῶ τῶν ἡμετέρων ἵππων, ἐνομιζόμεν ὅτι ἐρριπτόμεθα ἐν τῷ κενῷ τοῦ ἀπειροῦ, ἄνευ ὄρων καὶ ἀνευ ὄρεζόντων. Περὶ τὴν ὑπερτέραν ὄραν ἡ ὀμίχλη ἐξέλιπεν, ὁ ἥλιος ἀνέλαμψε καὶ ἡ πεδιάς παρῆν ἡμῖν εὐρεῖα καὶ πλήρης γωρίων, ἱερμένων τῶν πλείστον ἐπὶ λασίαν. Ἐνία αὐτῶν εἶναι ὄρη τὰτα ὡς τὸ Κεμπιάν, μετὰ τῶν ὑπὸ δικτυωτῶν φρασσομένων περιοχῶν αὐτοῦ καὶ τῶν πολυκαρῶν διαυλακῶντων αὐτῇ ροακίων, εἶτα εἰς ἀπόστασιν τὸ Δόμ, ἐξ ἐκατοστῶς οἰκίαν ἀποτελούμενον καὶ κατοικοῦμένον ὑπὸ Ἀρμενίων καὶ Κοῦρῶν. Ἀφέντες τὰς ἡμετέρας ἀποσκειάς ἐν τῷ γανῷ ἀπῆλθοντες εἰς περὶπατον ἐν τῷ χωρίῳ, ὅστις πάντες οἱ κύνες ὀλάτουν ἐπὶ τῇ ὄρῃ ἡμῶν. Καθ' ἣν στιγμήν ἐπεστρέφοντες εἰς τὸ κατάλυμα ἡμῶν, γυνή, ἰσταμένη ἐν τινὶ ὄρῃ, ἐποιήσατο ἡμῖν νεύμα ἵνα εἰσέλθωμεν εἰς τὸν οἶκον, διαφόροις ταυτοχρόνως χρωμένῃ χειρονομίαις καὶ φωνῶσας· Κ ε ν γ α, Κ ε ν γ α, τοῦθ' ὅπου σημαίνει ἀρμενιστὴ γυνή. Συγκατανεσθέντες νὰ εἰσέλθωμεν ὠδηγηθῆμεν εἰς ἑστέρην θάλαμον, ὅπου ἡκούσαμεν τοὺς διαδογικούς ἠρήγους γυναικῶν περὶ τοῦ νεκροῦ νεαρῆς γυναικός. Ἀναχωρήσαντες ἐκ αὐτῆς διήλθοντες τὸν Ἰβέρτου περὶ τὸν Καρὰ σοῦ, παγωμένον ὡς καὶ ὁ Ἰβέρτου, ὅστις εἶναι καὶ παραπόταμος.

Κομφῶς ἐπὶ λασίαν ὀρθούμενον τὸ Μούς ἀποσκειῶς προσβάλλει τὰ ὄρη κατὰ τὸ ἐκ δυσμῶν προσερχόμενον ἐπισκίπτου. Κατοικεῖται δὲ τὸ πλείστον ὑπὸ Ὀθωμανῶν καὶ διασώζει λείψανα ἀρχαίας ἀκροπόλεως. Τῇ 11 ἰανουαρίου ἐπράχθημεν τὴν εἰς Βιελίς ἄγουσαν, ἀλλὰ πρὸς στιγμήν διηυθύνθημεν πρὸς τὴν μονὴν Ἀρκακιότς, ἥτις περιλαβάνει, ὡς τινες εἶπον ἡμῖν, ἀξιοσημειώτους ἀρχαιοτάτας καὶ πολύτιμα χειρόγραφα. Ἐν ταῦτοις ἡ ἡμετέρα ἐπίσκεψις ἀνήρσασ τὰ περὶ τῶν ἀνωτέρω κειμή-

λιῶν λεγόμενα ἡμῖν, καθόσον τὰ μόνυ ἐξισσημείωτα, ἄπερ ἀνεύρομεν ἦσαν πύλη πάχους 15 ἐκατοστῶν τοῦ μέτρου καὶ ἔγγλυτος ὡς καὶ βίβλος, χρονολογούμενη ἀπὸ τοῦ 1141, γεγραμμένη δι' ἀρμενικῶν χαρακτῆρων καὶ φέρουσα μικρογραφίας τινάς. Ἐξολοθίσθησαν τὴν διαβάσιν τοῦ Ἀυτοῦ-δῶγ, ὅπου περιγράφει τὴν πεδιάδα πρὸς Ν παρρηγήσαν ἐν ταῖς κλιτύσι διαφόρα περὶν χωρία, ἕτινα ἐπισκίπτονται πελαργοὶ κατὰ τὰς ὄρας ἡμέρας. Ἦς ἡ χελιδὸν οὕτω καὶ ὁ πελαργὸς θεωρεῖται ὡς προσκομίζων τὴν εὐμερίαν εἰς τὸν οἶκον. Οἱ κάτοικοι τῶν χωρίων τούτων ἐργατικώτεροι τῶν τῷ δυτικῶν τμήμα τῆς πεδιάδος κατοικοῦντων Ἀρμενίων, ἔργονται χερσὶν ἐργασίας εἰς Κωνσταντινούπολιν, οἷοι δὲ ὀμιλοῦσιν ὀλίγον τὴν γαλλικὴν, ἀγγλικὴν ἢ ἰταλικὴν. Ἡ ὄληλα μονοτονία τῆς πεδιάδος ἐπεκτείνεται μέχρι τῆς στιγμῆς καθ' ἣν πλησιάζει τις εἰς τὴν λίμνην τοῦ Βάν, εἶτα ἡ γῶρα καθίσταται γραφικώτερα· ἀλλ' οἱ περσοὶ ἐπικρατοῦσιν ὡς ἐκ τῶν ἐπιγενομένων τελεμάτων. Τῇ 11 ἀφικόμεθα εἰς τὸ κυριώτερον χωρίον Μόρ, ὅπου ἀποτελεῖ καταναμαστικῶν στομῶν διὰ τοὺς εἰς Βιελίς μεταβαίνοντας περιηγητάς. Πέραν τοῦ Μόρ οὐδὲν χωρίον πλέον ἀπάρτεξ, ἐκεῖ δὲ μόνον ἀληθοπαρεῖται τις ἂν δύναται νὰ ἐξακολουθήσῃ περαιτέρω τὴν ὄδον αὐτοῦ, ὡς ἐκ τοῦ κινδυνώδους τῆς ὁδοῦ κατὰ τινὰς ἡμέρας τοῦ χειμῶνος· ἰδίως θάτις τις καλοῦμένη Ράβα (δὴν) εἶναι κινδυνώδεστατή, διότι αὐτοῦθ' ἄνεμος πνέει πάντοτε μετὰ μεγάλης σφοδρότητος καὶ ὕπου ἡ γῶν. Ἀνεύρομεν εἰς ὕψος 6-7 μέτρων, ἀσβεβλήμενη καταβροχίζει τοὺς ταξιδιώτας ἐντὸς ὀλίγων μόνον λεπτῶν. Ἐν ταῦτοις, καίπερ ἀποτραπέντες, ἡμεῖς αὐθιγερῶν ἀπερσασθῆμεν νὰ διέλθωμεν τὴν ὄδον ἐκείνην. Ἡ ὄδος, βαίνουσα ἀπὸ τῶν δυσμῶν εἰς ἀνατολὰς, εἶχε εἰς τῆς λίμνης Βάν, σφίεται εἶτα πρὸς δεξιὰν πρὸ τοῦ Νιμρούτ καὶ διεσπένεται εἶτα πρὸς νότον· ἐκεῖ ἄρτεται ἡ ὁδοὸς Ράβα, ἀποτελοῦσα στενὸν ὄρη πεδῖον μετὰ βάλων βαρῶν. Ἀκολούθησαντες ἀτραπὸν, ὃν προγενέστεροι ταξιδιώται εἶχον χρησιμοποίησει, ἐβουθίζομεθα ἵππου καὶ ταξιδιωτῶν κατὰ τὸ ἡμισυ ἐντὸς τῆς γίνους· πολλὰς τὰ φορτηγὰ ζῶα κατακόπτα ἔσπιτον· ἀφῆρμεν τότε ἀπ' αὐτῶν τὰ βάρη, ἀνηνέρομεν αὐτὰ, ἐκ νέου ἐφορτώμεν, καὶ ὅλα ταῦτα ἐπράττομεν βεβουλημένον μέχρι τῆς ζώνης ἐν τῇ γίνῃ. Ἐν μέσῳ τῆς ἀποτροπαίας ταύτης, ἐρημίας γίνον, ἀπὸ πολλοῦ ἐγκαταλειμμένον, χρησιμεῖται ὡς καταφύγιον εἰς τοὺς ὑπὸ τοῦ χειμῶνος κατακλιμμένους ἐγγόμενους ταξιδιώτας· ἔστιν ἦμος ἡρεσιώμενον. Ὁ ἄνεμος, μετ' ὀμῆς πνέων, ἐξεσφενδύει τοὺς κρυστάλλους, οἵτινες ὀδὸν πυρὸς ἀπῆστραπτον ἐν τῷ ἀέρι ὑπὸ τὰς ἀκτίναις τοῦ ἡλίου· αἱ πτώσεις ἵππων τε καὶ ταξιδιωτῶν ἐγένοντο συχνότεραι· τέλος, διελθόντες λιθίνην γέφυραν ἐπὶ τοῦ Βιελίς-τσάι, εἶδομεν τὴν Βιελίς μετὰ τῶν κήπων αὐτῆς, ἐν τῷ βράθει τῆς κοιλίας· ἡ ἀποψις εἶναι μεγαλοπρεπής. Ἄλλ' ὅρα ὅλη εἰπέε ἀπῆρτετο ἐνθ', κατεργάμενοι κλίτον ὑπὸ πύγων κεκαλυμμένον, καὶ ἄγαν ὀλισθηρὸν· φθάσαμεν εἰς τὸ κέντρον τῆς πόλεως.

(Ἀκολουθεῖ).

Η ΔΕΥΤΕΡΑ ΜΗΤΗΡ.

ΑΠΗΓΜΑ.

(Συνεχία ἰδοὺ προηγούμενον ἀριθμῶν).

Ι.Ι.Ι.

Ὁ Ριχάρδος ἔφθασεν εἰς Παρισίους· λίαν ὕψι, χωρὶς δὲ νὰ δευνησῇ ἢ νὰ διέλθῃ διὰ τοῦ οἴκου αὐτοῦ μετέβη κατ' εὐθείαν εἰς Μοντωβράι. Τῇ προηγούμενῃ ἡμέρῃ εἶχεν ὑποσχεθῆ εἰς τὴν μνηστῆν αὐ-

τοῦ νὰ τῇ γνωστοποιήσῃ, αὐθιγερῶν, τὸ ἀποτέλεσμα τῶν διαβημάτων αὐτοῦ. Ἡ μνηστῆ αὐτοῦ εἶχεν ἐπιμένει ὅπως προβῆ ἄνευ περαιτέρω ἀναβολῆς εἰς τὰ διαβήματα· ἐκεῖνα καὶ παρακαλεῖ αὐτὸν, ἐπανερχόμενος, νὰ ἔλθῃ· ἔστω καὶ ἐπὶ μίαν στιγμήν, ὅπως εἴπῃ αὐτῇ πὸς ἐγένετο δεκτός.

Ἡ γυνὴ ἂν δὲν ἔχῃ πράγματι παιδικὰς ἰδέας ἢ δὲν ἀγεταὶ ὑπὸ τοῦ συμφέροντος, δέον νὰ ἔχῃ μεγάλην δόσιν θάρρους ἢ νὰ ἐρῶται πράγματι ὅπως ἀπόφασις νὰ γείνη σύγγους· ἀνδρὸς ἢ γυναικὸς διατελοῦντος· αἱ συνήθειαι δυσχεραῖαι, προκαίμενου τοῦ γάμου νεκνίδος, διπλασιάζονται ἐκ τῆς δυσχεροῦς ταύτης περιπτώσεως. Εὐρίσκειται τις εἰς θέσιν νὰ παλαίῃ καθ' ἐκείστην κατὰ τῶν ἐν τῷ πνεύματι τῶν οἰκογενειῶν καὶ τῶν φίλων γεννωμένων ἀναμνήσεων καὶ ἀντιπαράβολῶν τῶν ὄρων βίων. Ἐκεῖ ἐνθα ἡ πρώτη σύγγους ἦν πάντοτε ἀντικείμενον ἐνδείξεων εὐμενείας, ἀπαντᾷ τις ἡδὴ ἐφευκτικῶτα, ζήλοισιν.

Ἡ Ὀδὴ Μοντωβράι ἐγίνωσκε πάντα ταῦτα. Οὐχίτηρ μονογενῆς, στερηθεῖσα τῆς μητρὸς αὐτῆς κατὰ τὸ δωδέκατον ἔτος τῆς ηλικίας τῆς, ἔζησε παρὰ τὸν πατέρα αὐτῆς, ἐν τῇ καθ' ἐκείστην δὲ συναστροφῇ μετὰ τοῦ πράγματι καλλιέργημένου τοῦτου πνεύματος, ἠντλησε δύναμιν ψυχῆς καὶ γνώσεως τοῦ βίου σπανίως ἀπαντώσας παρὰ νεανίας τῆς ηλικίας αὐτῆς. Ζητοῦμένη ὡς σύγγους ὑπὸ νέων ὑψηλῶν οἰκογενειῶν, ἔφθασεν εἰς τὸ εἰκοστὸν τέταρτον ἔτος τῆς ηλικίας αὐτῆς χωρὶς νὰ θελήσῃ ν' ἀποδεχθῆ τὰς προτάσεις οὐδένας.

Περὶ αὐτὴν ἐλέγετο ὅτι ἡ ἐμμονὴ αὐτῆς εἰς τὸν ἄγαμον βίον ἀφορμὴν εἶχεν ἔρωτα πρὸς ἄνδρα μὴ ἀρμόζοντα αὐτῇ. Μήπως δὲν πρέπει ὁ κόσμος νὰ συκοφαντῆ, ὅταν δὲν ἔννοῃ; Διότι ὁ ἔρωσ τῆς δεσποινίδος Μοντωβράι εἶχεν ἀντικείμενον λίαν ὑψηλόν, διότι εἶχεν ἀγαπήσει μόνον τὸν Ριχάρδον Βίρς πράγματι καὶ τότε ἀπεφάσισε νὰ ὑπανδρευθῆ.

Ἡ γάμῃσεν αὐτὸν ἔγγαμον ὄντα, χωρὶς νὰ θέλῃ νὰ τὸ ὁμολογήσῃ εἰς ἑαυτὴν, εἶτα, καθ' ἣν ἡμέραν ἡγαγάσθη νὰ ὁμολογήσῃ τὸ πρῶγμα πρὸ τῆς συνειδήσεως αὐτῆς, ἐπέβαλεν ἑαυτῇ ὡς ποινήν νὰ μὴ εὐρεθῆ οὐδὲ ποτε, ἀπέναντι αὐτοῦ. Πιστὴ εἰς τὴν ἀπόφασιν αὐτῆς, ἔζησεν ἐπὶ διατίαν χωρὶς νὰ τὸν συναντήσῃ, ἢ τοὺλάχιστον, χωρὶς νὰ τύχῃ τῆς περιστάσεως ὅπως ὁμολήσῃ αὐτῷ. Κατὰ τῆς κυρίας Βίρς οὐδὲν ἔτρεπεν αἰσθηματικίας. Διὰ τὴν εὐθείαν καὶ ὑπερήφανον ταύτην ψυχὴν, ὁ σύγγους ἄλλως γυναικὸς ἦν ὃν, μὴ ἀνῆκον εἰς τὸν κόσμον τοῦτον, μετ' ὀλην, τὴν ἐνδομυον ταραχὴν, ἣν ἠσθάνετο ἐν τῇ ἀπλή ἀναμνήσει αὐτοῦ, ἢ δὲ γυνὴ τοῦ ἀνδρὸς τοῦτου, ἦτο ὑπερ τὰς συνήθειαι, ἀποῦ τὴν εἶχεν ἐκλέξει αὐτός. Ὅταν ἦμος ὁ Βίρς περιέπτεσεν εἰς χρεῖαν ἠσθάνθη ὅτι ὁ βίος αὐτῆς ἐλάμβανε τροπὴν νέαν. Ἡ καρδία αὐτῆς ἐπὶ τῶσον καιρὸν περιεσφιγμένη οὖσα ὡσεὶ ὑπὸ σιδηρῶν κρίων, ἀνεπτύχθη ὡς ἄνθος, θραυσθῆν των κρίων καὶ τότε οὐδεμία πλέον ἀπέμειν αὐτῇ ἀμφίβολία περὶ τοῦ μέλλοντος. Ὁ Ριχάρδος μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκεῖνης δὲν εἶχεν ἴσως παρατηρήσει αὐτὴν, καὶ ὅμως ἦτο βεβαία ὅτι ὅ,τὴν ἡγάπα.

Δὲν προσέφυγεν εἰς καμμίαν ἔστω καὶ ἄδωαν πλεχτάνην ἐξ ἐλαίων τὰς ὁποίας μεταχειρίζονται συνήθως αἱ φιλόρεσσοι γυναῖκες. Ἡ Ὀδὴ ἦν ἀνωτέρα τοιοῦτων! Ἄντι ὅμως ν' ἀποφύγῃ αὐτὸν νῦν, τῷ ὀμίλει, ὁ δὲ Βίρς ἔδωκεν αὐτῇ συχνὰ διότι ἐξ ἀνάγκης ἐπισκίπτετο συχνὰ τὸν πατέρα αὐτῆς. Ἡ Ὀδὴ ὑπέδεξετο αὐτὸν μετὰ τῆς ἀπροσποίητου ἐκείνης εὐμενείας καὶ χάριτος, ἥτις ἐκφράζει καλλίτερον τὰ αἰσθηματὰ τινος ἢ ἡ συμπάθεια. Ἐκεῖνος, ἠσθάνθη τότε ὅτι εἶχεν ἦδη θέσιν ἐν τῇ καρδίᾳ ἐκείνῃ καὶ καθ' ἣν ἡμέραν ἐνόησεν αὐτό, ἐλάτρευσε τὴν Ὀδὴν.

Τότε συνεννοήθησαν ἀμφοτέρω χωρὶς νὰ συνδιαλεχθῶσιν. Ἐσπῆραν τινὰ αἱ χεῖρες αὐτῶν εὐρέθησαν ἡνωμένοι· πρὸ τῆς τραπέζης ἐπ' ἧς ὑπῆρχεν ἔτοιμοι τὸ τίσιον καὶ πρὸ πλῆθους κού-

μου, οστις οὐδὲν ἐνόησεν. Ἡ πύχη ἔφερον αὐτοὺς πλησίον ἀλλήλων καὶ ἡ συνδιελέξις τοὺς ἦνωσεν.

— Ἦρ' ὄρου ζωῆς; ἠρώτησεν ὁ Βρις ἀπλοῦστατα.

— Ἐκείνη ἀπήνησεν αὐτῷ.

— Διὰ πᾶντοσε.

Κατ' ἐκείνην λοιπὸν τὴν ἐσπέραν, ἡ συνθήκω ἀτράχατος Ὀδὶλη ἀνέμενον αὐτὸν μετὰ τινος ἀγωνίας. Ἡ γυναιὶ αὐτῆς ἐξεδέλη, ἥτις ἔμενε μετ' αὐτῆς ἀπὸ τοῦ θανάτου τῆς μητρὸς, ἀνησύγει βλέπουσα αὐτὴν ἀπὸ τῆς θύρας βαίνουσα εἰς τὸ παρῆθρον, ὠκυώσαν αἰφνης, αὐτὴν, ἥς ἡ χροιά τοῦ προσώπου μολίς εἰδείεν ἔχνος ἐρυθρήματος ὅτε ἐδέξατο τὴν χεῖρα τοῦ Ριχάρδου. Ὁ πατήρ αὐτῆς δὲν εὐρίσκατο ἐν τῇ οἰκίᾳ, μεταβάς, κατ' ἀνάγκην, εἰς ἐπίσημον ἐσπερίδα, τὰ δὲ λεπτά ἐφαίνοντο αὐτῇ αἰώνως.

Ἐπὶ τῆσδε ἤχησεν ὁ κώδων τῆς πύλης καὶ ὁ Βρις; ἐφάνη ἐπὶ τοῦ οὐδοῦ τῆς θύρας.

— Λοιπὸν; ἠρώτησε χωρὶς νὰ προχωρήσῃ πρὸς αὐτόν. Ἦτο ὁρθὴ ἐν τῷ μῆσφ' ἤρως αἰθούσης ἐν πλήρει φωτὶ, ἐν τῇ λάμψει τῆς ὑγειοῦς αὐτῆς ὠριότητος.

— Ἐτελείωσεν, εἶπεν, ἀλλὰ μὲ πόσαν θυσίαν;

Ἐπλησίωσεν ἐκεῖνος προτείνων τὴν χεῖρα, ἐκείνη δ' εἰδείεν αὐτῷ ἔδραν παρὰ τὸ ἀνάκλιτρον ἐνθα ἐκάθησεν αὐτῇ. Ἡ γυναιὶ ἐξεδέλη ἐμειδίασεν αὐτῷ, ἐγκαίρεισε καὶ ἀπέλλεν εἰς τὸ δωμάτιόν τῆς. Ἦτο σφύρα; γινώσκουσα πότε ἔπρεπε νὰ ὁμιλήσῃ καὶ πότε νὰ σιγήσῃ.

— Θέλου νὰ κρατήσουν τὰ τέκνα σας; ἠρώτησεν ἡ Ὀδὶλη χαμηλοφώνως.

— Πῶς τὸ ἤξεύρετε; ἠρώτησε κρατηζὼν αὐτὴν ἐνῷ ἐπὶ τοῦ προσώπου ἐπέγειτο ὠχρότης.

— Ἦτο ἀνιστόρητον! Ἀλλὰ μὴ φοβῆθε τίποτε, θὰ τὰ λάβωμεν!

Ἦτο τότε γλυκεῖα καὶ ὠμίλει μετ' ἀρκυς βεβαιότητος. Οὐδέποτε ἐκεῖνος θὰ συνέλαμβεν τὴν ὑπόνοιαν ὅτι πρὸς λεπτῶν ἐπιτινῶν ἡγωνία καὶ θὰ ἐξέβαλλε φωνὴν, ἐὰν ἐτόλμα!

— Νομίζετε; λέθετε ὑπ' ὄψιν ὅτι ἔχομεν νὰ παλαιώσωμεν πρὸς δύο γυναῖκας λίαν πεισμονας, ὑπὸ διακρον ὡφὲν ἐκστῆν, συνάμα δὲ καὶ λίαν ἰσχυρὰς διότι κρατοῦσιν εἰς χεῖρας.

— Μὴ φοβῆθε τίποτε, σῆς ἐπαναλαμβάνω! Ὅτι τὰ λάβωμεν!

Καὶ ἐπειδὴ ἐκείνη, ἐνῷ ὁ Βρις ἐσκέπτετο ὅτι πράγματι ἦτο ἰκανὴ νὰ τὰ λάβῃ.

— Πρὸ ὀλίγον θὰ ἐκλεπτα τὸν υἱόν μου πρὸ ὀλίγου... ἤθελε νὰ εἴλῃ μετ' ἐμοῦ. Ὁ καμμένος... Τρίγχα εἰλεψε νὰ τὸν παραλάβω μαζὶ μὲν!

— Ἐάματε καλά ν' ἀνιστῆτε εἰς τὸν πειρασμόν, εἶπεν ἐκείνη, διότι ἄλλως θὰ κατεστρέφετο ἡ ὑπόθεσις, θὰ μᾶς τὰ παραδώσουν μόναι τῶν, θὰ ἰδῆτε!

Ἐκεῖνος ἀπόλασε τότε πᾶν ἔχνος εὐγλωττίας μολονότι ἐθεωρεῖτο εὐγλωττός δικηγόρος καὶ βουλευτής. Κατ' ἐκείνην τὴν ἐσπέραν, μαρτύριον ὑποστάς καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν, δὲν ἦν πλέον ἀλλ' ἡ δυστυχὴς θύρωπος τεθλιμμένος, ἐμπαιχθεὶς σχεδὸν ὑπὸ δύο πειρασμῶν γυναικῶν καὶ εἶχε συνειδησὶν τῆς ἥττης του. Ἐκείνη ἠγάπα αὐτὸν πλείοτερον ἐπι, εἰ δυνατόν οὕτω τεταπεινωμένον καὶ τεθλιμμένον, ἢ ἐν θριμβῷ καὶ ἐν τῇ χαρᾷ διατελοῦντα, οὗτος δὲ ἐν τῷσδε ὀφθαλμοῖς τῆς ἀγαπῶσης αὐτὸν γυναικὸς διέβλεπε καταφύγιον καὶ παρηγορίαν. Δὲν ἠγάπησεν αὐτὴν διὰ τοῦτο, ἀλλ' ἠγάπησεν αὐτὴν πλείοτερον ἐνεκά τοῦτου! Ἀ! εἰάν ἐμάνθανεν ὅτι ἐκλάσε κατὰ τὸ ἦμισον διαστήμα τῆς ἡμέρας! Καὶ ὁμῶς οἱ ὄρατοι καὶ σοβαροὶ αὐτῆς ὀφθαλμοὶ οὐδὲν πούτου ἔχνος ἀπεκάλυπτον.

— Δὲν ἐδιπνήσατε, εἶπεν αὐτῷ γαληνίως.

— Τίς σῆς τὸ εἶπεν;

Διὰ τοῦ δακτύλου, εἰδείεν ἐκείνη τὸ ἐπὶ τῆς τραπέζης πρόγραμμα τῶν σιδηροδρόμων.

— Ἐφθάσατε εἰς τὰς ἐννέα καὶ τέταρτον, ἀπήνησε, καὶ ἤλαθε κατ' εὐθεῖαν ἐδῶ ἀπὸ τοῦ σταθμοῦ, ἔπειτα δὲν ἠδυνήθητε νὰ διεπνήσατε ἐν Ρουβερῶν, διότι δὲν θὰ ἐπροφθάνατε αὐτὸ τὸ τραῖνον!

Δὲν ἠδυνήθη νὰ μὴ μειδιάσῃ ἐκεῖνος.

— Νὰ σῆς εἰπῶ τὴν ἀληθειαν, εἰσαθε ἐπικίνδυνος μὲ αὐτὴν τὴν λεπτότητά σας, εἶπεν ἐκεῖνος, καὶ πρέπει νὰ σῆς φοβῆται κανεὶς!

Ἐκείνη ἐκρουσε τὸν κώδωνα καὶ διέταξε νὰ φέρωσι τὸ τέτον ἐν τῷ ἐστιατορίῳ.

— Σῆς προηπόμασαν γεῦμα, εἶπε.

Καὶ μεταβάσα παρὰ τῇ ἐξαδέλῃ προσεκάλεσε καὶ ἐκείνην, ἀλλ' αὐτὴ δὲν ἐδέχθη, δεικνύουσα διὰ τοῦ δακτύλου τὸ βιβλίον, ὅπερ ἀνεγίνωσκε καὶ τὸ ὅποιον ἦν λίαν ἐνδιαφέρον.

Μετέβησαν ἀμφοτέροι εἰς τὸ ἐστιατόριον, τῆς θύρας δὲ ἦς εἰσῆλθον μειδιάσε ἀνοικτή. Ἐκάθησεν ἐκεῖνος, ἤττον ἀνήσυχος ἔνθ, ἐνῷ ἐκείνη ἴστατο ὀρθὴ διὰ νὰ τὸν ὑπηρετῇ. Τότε δὲ ἡ γενομένη αὐτῷ ἐκ τῆς ἀφελοῦς ἐκείνης συμπεριφορᾶς ἐντύπωσις ἦν ὅτι ἀπὸ πολλοῦ ἦσαν ἤδη συνευγεγμένοι, ὅτι συνεμειρίσθησαν ἀμφοτέροι τὰς χαρὰς καὶ τὰς πικρίας τοῦ βίου καὶ ὅτι ἔχον παρὰ τὸ πλεῖρον αὐτοῦ τὴν γυναικα ἐκείνην δὲν ὅχι εἶχε νὰ φοβῆθῃ οὔτε τὸ γῆρας, οὔτε τὸν θάνατον, οὔτε τι ἄλλο. Ἀλλὰ μήπως κατέλαβεν ἤδη αὐτὸν τὸ γῆρας; Ἦ ἐρωτήσις αὐτῇ προσέβαλεν ἐν τῷ νῷ αὐτοῦ, διότι ὡς ἐκ τῆς εὐτυχίας αὐτοῦ ἀπόλασε τὴν αἰσθησὶν τοῦ χρόνου καὶ τοῦ διαστήματος καὶ διότι ἔβλεπε πρὸ αὐτοῦ τὴν γελοῖαν ἐκείνην νεανίδα.

— Μ' ἐκακολόγησαν πολλῷ; ἠρώτησε μειδιάσα, ἐνῷ ὑπηρετεῖ αὐτῷ μετὰ λεπτότητος καὶ εὐχερείας τὰς ὁποίας οὐδαμῶς ἀλλ' λαχοῦ συνήγησε.

— Καθόλου! ἀπήνησε καὶ ἐκεῖνος μειδιάων. Ἀμφοτέροι συμφωνοῦν ἐν τοῖς πρὸς ἡμᾶς ἰσχυρίσιν, πρὸ πάντων δὲ ἡ πενιέρη μου!

— Ἀ! τὴν εὐχαριστῶ πολύ, πολύ, σῆς βεβαιῶ, ἀλλως τε καθὼς μοι εἶπον εἶναι κυρία καθὼς πρέπει, εὐγενῆς καὶ ὅλην τὴν σημασίαν τῆς λέξεως.

— Ναί, ἀλλὰ δὲν θέλει νὰ μοι δώσῃ τὴν Ὑβελίνην καὶ φέρι λόγους εἰς τοὺς ὁποίους δὲν ὑπάρχει ἀπάντησις.

— Κάλιστα, ἀπήνησεν ἡ Ὀδὶλη κλίνουσα σοβαρῶς τὴν κεφαλὴν. Καὶ ἡ μήτηρ σας κρατεῖ ἐπίσης τὸν Ἐδμόνδον;

— Βεβαιότατα. Ὅταν δὲ ὁ μὲν εἰς θὰ φοιτᾷ εἰς τὸ λύκειον, ἡ δ' ἄλλη εἰσαχθῆ εἰς τὸ παρνεναγωγεῖον, καὶ κυρία θὰ ἔλθωσι νὰ κατοικήσουν ἐδῶ εἰς τοὺς Παρισίους διὰ νὰ τοὺς παραλάβωσιν αὐτοὶ ὅταν ἐξέρχωνται κατὰ τὰς ἡμέρας τῶν ἐξόδων.

— Κάλιστα! Καὶ αὐτὸ σῆς ἐνολεῖ;

Ἐκεῖνος ἔμεινε ἐνεσθῶς, ἀγνοῶν τί ν' ἀπαντήσῃ ἐπὶ τῇ βεβαιότητι, ἣν ἐνεφαίνεν ἡ ἰληρὰ αὐτῆς σοβαρότης. Ἐμύλησεν τότε περὶ ἄλλων πραγμάτων ἐνῷ ἐκεῖνος ἐξηκολούθει νὰ τρώγῃ, ἐκείνη δὲ κατὰ δόσεις μικρὰς παρεσκίαζε καὶ ἔθεταν ἐπὶ τῆς πρὸ αὐτοῦ παροφίδος ἀδιακρίτως κατὰ τι πρὸς βρώσιν, ὅπερ ἐκεῖνος ἐτρωγεν ἀσυναίσθητος, ἐπίσης ἔχεεν αὐτῷ καὶ τινὰς σταγόνας γυναικίου οἴνου. Ἐν τῇ ἀτμοσφαιρᾷ ἐκείνη ὕλικῆς καὶ ἠθικῆς εὐημερίας, ἥτις περιέβαλλεν αὐτόν, ἠσθάνετο ὅτι ἀνέζη.

— Ὀδὶλη, εἶπεν ἀφνης ὡφῶν ὀλίγον τὸν κώδων τοῦ τείνου, ὃν εἶχε κενώσει, εἶναι ἀληθὲς ὅτι θὰ γίνητε σύζυγός μου καὶ ὅτι οὐδέποτε θ' ἀποχωρισθῶμεν!

— Ἐὰν θέλῃ ὁ Θεός, ἀπήνησεν ἐκείνη ἐκ μέσης καρδίας, καὶ δὲν ὁ ἀποχωρισθῶμεν πλέον ἀλλ' ἢ ἐπὶ τοῦ οὐδοῦ τοῦ τάφου καὶ πάλιν ὄχι διὰ πολὺν καιρὸν ἀγαπητῆ Ριχάρδε!

— Δὲν δύναμαι πλέον νὰ ὑπομένω ζῶν μακρὰν ἡμῶν, εἶπεν ἀτενίζων αὐτὴν διὰ τοῦ ὠραίου καὶ ἀνδρικοῦ αὐτοῦ βλέμματος. Τότε, πότε θὰ τελέσωμεν τοὺς γάμους μας;

— Μετὰ ἓνα μῆνα, εἰάν θέλετε.

— Ἔστω, μετὰ ἓνα μῆνα.

Ἦν ἐφθῆ, ἐφαίνετο δὲ ὡς ὅπως διακρονος ἄνθρωπος ἐκεῖ-

νου, οἷος ἦτο ὅταν εἰσῆλθε πρὸ μιᾶς ὥρας σκυθρωπὸς καὶ καταβεβλημένος.

— Ἐπειτα ἤξεύρετε, εἶπεν, ἔχομεν τὸν Ζαφφὲ δι' ἡμᾶς!

Καὶ προηγοῖτο ἐκείνη αὐτοῦ βαίνουσα εἰς τὴν αἰθούσαν καὶ κρατοῦσα κώδων τείνου διὰ τὴν ἐξεδέλην αὐτῆς.

— Ὁ Ζαφφὲ; ὅχι ἔχομεν ἡμεῖς λοιπὸν τὸν Ζαφφὲ; εἶπεν ἡ Ὀδὶλη μειδιάσα. Ὡ! τότε ἀπὸ τοῦ νῦν ἐμερδήσαμεν τὸ παιγνίδι!

— Τὸν Ζαφφὲ θὰ τὸν ἔχομεν ἀλλὰ μὲ τὴν συμφωνίαν ὅτι θὰ εἰσαθε πολὺ καλῶ, διότι ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει, λέγει, θὰ ἦτο μέγα δυστύχημα!

Καὶ ἤρξαντο ἀμφοτέροι νὰ γελοῖσιν ὡς μικρὰ παιδιὰ, εἶτα ὅμως αἰφνης τὰ νεῦρα τοῦ Βρις ἐτανύθησαν καὶ κατέλαβεν αὐτὸν ἐπιθυμία νὰ κλαύσῃ.

— Εἶναι σκληρὸν ἄνωγ, βλέπετε, εἶπε χαμηλοφώνως, ν' ἀγαπᾷ κανεὶς τὰ τέκνα τοῦ καὶ νὰ τὰ στερηθῇ. Ξεύρω καλῶς ὅτι σῆς ἔχετε ἐμπιστοσύνην... ἐγὼ ὅμως φοβοῦμαι.

— Τ' ἐφοβείσθε;

— Μὴ τὰ διδάξουν νὰ σῆς μισοῦν!

Τὸ πρόσωπον τῆς Ὀδὶλης ὑπέστη ἑλαφρὴν σύσπασιν, δὲν ἐφάνη ὅμως ταραχέεισα.

— Δὲν εἶναι διόλου παραδόξον, εἶπεν, ἀλλὰ καὶ πάλιν θὰ ὑπερηνόησῃ τὴν δυσχείριαν.

— Σῆς λοιπὸν δὲν φοβείσθε;

— Εἰσαθε βλέπω ἀνῆρ' ὀλίγον ἔχων πίστιν! εἶπε πειούσα συνάμα χειρονομίαν ὡσεὶ διὰ νὰ τὸν ἐπιπλήξῃ.

— Ἀ! Ἀνεπρόσβλητον ἐκεῖνος, ὅταν ὁμιλᾷτε τοιουτοτρόπως σῆς θεωρῶ ἰκανὴν νὰ καπορθώσετε τὰ πάντα! ἐπι καὶ νὰ καταπέσετε τὰς δύο πενιέρησας! Διότι διὰ τοῦ γάμου σας θὰ ἔχετε δύο πενιέρησας, Ὀδὶλη!

Ὁ κ. Μοντωβραὶ εἰσῆλθε τότε εἰς τὴν αἰθούσαν, ὁ δὲ Ριχάρδος, ὅστις ἦν ἔτοιμος ν' ἀπέλθῃ παρέμεινε ἐπὶ τινὰς ἐπι στιγμὰς. Συνεφωνήθησαν τότε πάντα τὰ ἀπαιτούμενα μέτρα διὰ τὸν γάμον καὶ ὁ Βρις ὑπέσχετο εἰς τὸν οἶκόν του, ἔχων τὴν καρδίαν ἐλαφροτέρην ἢ ὅταν ἐξῆλθε τὴν πρῶταν.

Ἦ δεσποινὶς Μοντωβραὶ πρὶν ἢ κατακλιθῆ ἔμεινε ἐπὶ μακρὸν σκεπτομένη ἐν τῷ δωματίῳ τῆς.

— Δύο πενιέρησας! Καὶ ὅμως εἶναι ἀληθὲς, εἶπε, διότι ἡ μάμμη τῆς Ὑβελίνης εἶναι σχεδὸν μήτηρ τοῦ... καὶ τὰ παιδιὰ εἶναι πολὺ δυνατὸν νὰ μάθουν νὰ μὴ μισοῦν... Δὲν θὰ εἶχεν ὅμως ἀξίαν τινα ὁ γάμος; εἰάν δὲν εἶχε τὰς δυσχερείας του! Ἐγὼ δὲ ὅλω νὰ εἶναι εὐτυχὴς ὁ Ριχάρδος! Ἦν ἔλαβον μὲ ὅλας τὰς πληγὰς τῆς καρδίας του καὶ ὅλας τὰς θλίψεις του. Ἐγὼ λοιπὸν ὀφείλω νὰ τὸν θεραπεύσω, εἰάν δὲ πρὸς τοῦτο εἶναι ἀνάγκη ὁ ἔρωτός μου νὰ κάμῃ θαύματα... Ὅχι τὰ κάμῃ.

II W.

Ὁ πύργος τοῦ Πινόν, ἔλαμπεν ἐξ ὅλων τῶν παραθύρων αὐτοῦ, τῇ ἐσπέρᾳ ἐκείνη τοῦ ὁκτωβρίου, καθ' ἣν ὁ Ριχάρδος Βρις ὠδήγησεν εἰς αὐτόν τὴν νεαράν αὐτοῦ σύζυγον.

Ἦ μήτηρ τοῦ Βρις, ἠθέλησε νὰ διοργανώσῃ τὰ τῆς ἐσπέρας μεγαλοπρεπέστατα. Ἐκ πνεύματος ἐπιδείξεως καὶ ἐξ ὀπισθοδρογισμοῦ, πάντας τὰς συγγενεὶς καὶ τοὺς πλείστους τῶν φίλων αὐτῆς προσεκάλεσεν εἰς τὸ δείπνον, ὅπερ ἔδιδε τὴν ἡμέραν ἐκείνην εἰς τοὺς νεογάμους οἱ ὅποιοι ἐπανήρχοντο ἐκ ταξιδίου, ὅπερ εἶχον ἐπιχειρήσει κατὰ τὸν μῆνα τοῦ μέλιτος. Εἶπε καθ' ἑαυτὴν ὅτι ποσιμότερον ἦτο διὰ τὴν νεαράν γυναικα, καθὼς καὶ δι' ἑαυτὴν ἐπι, νὰ γνωρίσῃ αὐτὴν τε καὶ τὰ τέκνα ἐν τῷ μῆσφ' πολυπληθοῦς συναναστροφῆς, ἢ ὅποια θὰ ἀνέβαλε κατ' ἀνάγκην διὰ μεταγενεστέρην ἐποχὴν τὴν ἐξωτερικεῶν τῶν αἰσθημάτων ἀγάτης.

Ἐξ ὕψους ὅμως ἀρὰ γε ἡμέρα ἐξωτερικεῶν αἰσθημάτων ἀγάτης μεταξὺ τῶν κυριῶν Βρις, μητρὸς καὶ τῆς συζύγου; Ἦ μήτηρ

δὲν ἦτο βεβαία περὶ τοῦτου, ἐνεκα δὲ τοῦτου ἀποῦ ἀπεφάσισε ν' ἀνακόψῃ καὶ παρεμποδίσῃ εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς πᾶν εἶδος ἐξηγήσεων μεταξὺ αὐτῆς καὶ τῆς νύμφης αὐτῆς, ἣδη διηρωτάτω μετὰ τινος δυσχερείας, εἰάν δὲν θὰ κατάρθου ποτε νὰ εὐρῇ περίστασιν ἅπως ἀπαριθμήσῃ αὐτῇ ἐν πᾶντα ἐκεῖνα τῶν ὁσηίων ὠφείλε νὰ παραιτηθῇ.

Αἱ δύο γυναῖκες συννητήθησαν τὸ πρῶτον δύο ἡμέρας πρὸ τοῦ γάμου. Ἦ μήτηρ, γυνὴ τοῦ κόσμου, καθ' ὅλην τὴν σημασίαν τῆς λέξεως, μεθ' ὅλων τῶν ἀκαταδάμαστον αὐτῆς ἐγωισμῶν, εἶχεν ἐκτελέσει μέχρι κεραίας πάντα αὐτῆς τὰ καθήκοντα. Ἐπραξέ μάστιχα τοῦτο καὶ πρὸς αὐτὸν ἐπι τὸν κύριον Μοντωβραὶ μετὰ τῶνος ἀνεπαίσθητου ἐνδείξεως ἐκτιμῆσεως, ἥτις εἶχεν ἐπιστρέψει ἀμέσως πρὸς αὐτὴν τὴν συμπέθειαν τοῦ ἀρχαίου βουλευτοῦ. Οὐδέποτε διὰ πολλῶν λόγων θὰ ἐξέφραζε τις διὰ τῶνον καθαροῦ ὅτι ἐσῆμαιον οἱ ἐξῆς λόγοι τῆς κυρίας Βρις: «Ἔχω συναίσθησιν, κύριε, ἀκριβῆ τῆς εἰς ἡμᾶς προσγινόμενης τιμῆς».

Ἀπέναντι ὅμως τῆς νύμφης αὐτῆς, τὸ πρῶτον ἠλλαξε μορφὴν. Μέχρι τῆς στιγμῆς τοῦ γάμου ἡ δεσποινὶς Ὀδὶλη ἦν διὰ τὴν κυρίαν Βρις γυνὴ διεξίκα καὶ ἀγγίλου, καπορθώσασα, ὅπως ἀκρίτως, νὰ ριφθῇ ἀνά μῆσον τῆς ὁδοῦ τοῦ χηρῆσαντος υἱοῦ αὐτῆς, καὶ τῆς ὁποίας δὲν εἶχεν ἀνάγκην, οὔτε ἐκεῖνος, οὔτε ἐκείνη. Ἐν τούτοις ἐφάνη εὐγενῆς πρὸς αὐτὴν, ἐπιδείξεσα ὅμως φανερὰ εἰδος τῆς συμπεταχθεῖσας, δι' ἣς ἐσκόπευ ἐν τῷ μέλλοντι νὰ συνταραχῇ τὰς ἀπιστίας πρεπόντως. Ἦρως ἡ δεσποινὶς Ὀδὶλη νὰ μὴ εἶχε χαρακτῆρα ρομαντικὸν καὶ εὐλασθῶτον!

Ἐν καταστάσει τῶσον τεταμένη ὡσον ἡ μεταξὺ τῶν δύο γυναικῶν, ἠδύνατο νὰ φαντασθῇ τις σικηρὴν χεῖρσιν ἐκείνης, ἣν θὰ ἐπαρουσίαζε γυνὴ κλαίουσα καὶ διὰ τῶν δακρύων ζητοῦσα ν' ἀποσπᾷ τὰ τέκνα τοῦ συζύγου τῆς. Ὁ φόβος ὅμως οὗτος δὲν ἐπραγματοποιήθη, ἡ δὲ μήτηρ Βρις παρετήρησε τοῦτο μετὰ τινος εὐχαριστίας.

Ἐν τούτοις τὰ πάντα ἠλλαξαν ἅμα τῇ ἐκ τοῦ ναοῦ ἐξόδῳ! Βεβαίως ἡ μητρὶς τῶν τέκνων τοῦ Ριχάρδου ἠδύνατο νὰ ἐκφράσῃ τὴν λογικὴν ἀλλίως τε ἐπιθυμίαν νὰ ἰδῇ τὰ μικρὰ, ἐν τῇ ζωῇ τῶν ὁσηίων ἐκείλητο νὰ μὴ παύσῃ ἀλλ' ἢ ὅπως παθητικὸν καὶ βιωδὸν πρόσωπον.

Καὶ ὅμως ἡ μάμμη ἐξεπλήγη οὐδὲν ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τοῦτου ἀκούσασα. Ἐπι τινὰς στιγμὰς ἔμεινε μόνη συνδιαλεγομένη μετὰ τῆς νύμφης αὐτῆς κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς ἀναχωρήσεως τῶν νεογάμων διὰ ταξιδίου, ἀλλ' οὐδὲν ἤκουσεν ἐκ τῆς νύμφης αὐτῆς περὶ τῶν τέκνων, μόνον δὲ ὁ Ριχάρδος ἐπιβαίνων τῆς ἀμάξης εἶπεν ἀπλῶς εἰς τὴν μητέρα του.

— Σῆς παρακαλῶ νὰ φιλήσετε τὰ μικρὰ ἐκ μέρους ἡμῶν.

Ἦ Ὀδὶλη ὑπεστήριξε τὴν πρότασιν διὰ μειδιάματος ἀπλοῦ καὶ ἀπέλλεν.

Ἦ μήτηρ Βρις εἶδει νὰ διατελῇ εἰς ἄκρον εὐχαριστημένη ἐκ τοῦτου! Καὶ ὅμως, κατὰ συνέπειαν φυσικὴν τῆς ἀνθρωπίνης ἀδυναμίας—ἰδιαζόντως δὲ δι' αὐτὴν—ἡ σιγὴ ἐκείνη καὶ ἡ ἐπιφυλακτικότης δυσχερέτως ἐπέδρασεν ἐπ' αὐτὴν. Ἦτο ἀρὰ γε δυνατόν, ἡ νεαρὰ γυνὴ, προειδοποιημένη ὑπὸ τοῦ συζύγου αὐτῆς νὰ παραιτηθῇ ἀπλῶς καὶ ἐν σιγῇ τὰ δικαιώματα τὰ ὅποια ὁ Ριχάρδος μετ' ἐπιμονῆς διεξεδίκαθεν ὑπὲρ αὐτῆς. Ἦτο ἀρὰ γε σιωπηλὴ παραιτήσις, ἐξυπονουμένη ὑποχώρησις; Ἀλλὰ τότε δὲν ἦτο ἄριμα διὰ τὰ πτώχια ἐκεῖνα μικρὰ τὰ ὅποια τῶσον ἀποτόμως ἐξερρίπτοντο, διότι δὲν εἶχον τὴν ἀνάγκην αὐτῶν;

Καὶ ἡ μήτηρ Βρις, ἀναγνωρίζουσα ἀπ' ἐνός ὅτι ὠφείλε νὰ ἦναι εἰς ἄκρον εὐχαριστημένη, ἀνέμενε μετ' ἀγωνίας, ἰσχυρὸν ἐπινεγκούσης κλονισμῶν εἰς τὰ νεῦρα αὐτῆς, τὴν στιγμὴν καθ' ἣν θὰ ἠδύνατο νὰ κρουιστῆ τὴν πρετίαν τοῦ μικροῦ Ἐδμόνδου εἰς τὸν ψυχρὸν ἀπαθῆμον τῆς ξένης ἐκείνης γυναικός. Μετὰ τὴν ἡ κυρία Ρουβερῶν προσεπάθει γὰρ τὴν καθουσιάζουσα, ἔλη ἡ ψυχράματα καὶ ἡ ἀπάθεια αὐτῆς δὲν ἔσχον νὰ μετρίωσιν τὴν ἀνυπομονησάν τῆς κυρίας Βρις.

Καθ' ἣν στιγμήν ἡ φέρουσα τοὺς συζύγους ἄμαξα ἵστατο πρὸ τῆς πόλης ὁ Ριχάρδος σφίγγων τὴν χεῖρα τῆς συζύγου του εἰπών·
 — Θάρρος, ἀγαπητή μου, θὰ πολεμήσωμεν καλᾶ.
 — Εἶμαι προπαρασκευασμένη, ἀπάντησεν ἐκείνη μειδιῶσα ἐπιχρῆτως.

Εἰσῆλθον. Ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ, ἥτις ἐφωτίζετο ὑπὸ πολλῶν λυχνιῶν, αἱ δύο μάμμι, ἐκάστη κρατοῦσα ἐν τῶν τέκνων τοῦ Ριχάρδου ἐκ τῆς χειρὸς, ἀνέμενον αὐτοὺς ὄρθαι. Ἰδόντες τὸν Ριχάρδον ὁ Ἐδμόνδος καὶ ἡ Ἰβελίνα ὤρμησαν πρὸς αὐτόν, ὅστις κατὰ πᾶσιν ὑπεδέξατο ἐν ταῖς ἀγκύλαις αὐτοῦ τὸν υἱόν, εὐκαμπτότερον καὶ ἰσχυρότερον. καθ' ἣν δὲ στιγμήν ἡ Ἰβελίνα εὐρίσκειτο πλησίον σχεδὸν τοῦ πατρὸς αὐτῆς, οἱ πόδες αὐτῆς περιπλάκυσαν, καὶ θὰ ἐπιπέτρην ἐάν μὴ ἡ Ὀδύλη ἀντήραξεν αὐτὴν καὶ ἀνήγειρε μέχρι τοῦ προσώπου αὐτῆς.

Ἡ κορσαίς, ἐκπλαγιστὴ πρὸς τὸν πρώτον, παρετήρησεν ἀπολοῦθως τοὺς προμετιδωμένας αὐτῇ ὀφθαλμοὺς ὀρθαλμοὺς, καὶ ἀντιπάσης ἀπακηθήσεως ἐκυψε, πρόβλλουσα τὰ παιδιὰ αὐτῆς καὶ ροδίνα γελάει. Ἡ Ὀδύλη ἐδέξατο καὶ ἀνταπέδωσε τὸν ἀσπασμὸν, εἶτα δὲ ἔθεσε τὴν κορσαίδα εἰς τὰς ἀγκύλας τοῦ Ριχάρδου, ὅστις εἶχε στραφῆ πρὸς αὐτήν.

Πάντα ταῦτα ἐγένοντο τόσον ταχέως ὥστε αἱ μάμμι δὲν εἶσαν κερὸν ἢ μόνον λέξιν· ἀλλ' αὐτὴ κίνησιν πικρὰ καὶ κάμουσι. Ἀναπόφρακτος ἐπιστηθιδότης ἀντικατέστησε τὴν ἐφεκτικότητά τῆς πρώτης στιγμῆς, καὶ ἐπομένως αἱ συστάσεις ἐγένοντο ἐν τῷ μέσῳ μειδιημάτων καὶ ἀνταλλαγῆς τῶν καλλιτέρων φιλοφρονήσεων.

— Ὀδύλη, εἶπεν ὁ Ριχάρδος, ἰδοὺ ὁ υἱός μου.
 Ὁ Ἐδμόνδος δὲν εἶχεν ἀφήσει τὴν χεῖρα τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ἣν περιέσφιγγεν· εἶτι, προσέβλεψε δὲ τὴν μητρικὴν αὐτοῦ διὰ βλέμματος πλήρους ὀργῆς καὶ τρόμου.

Ἡ Ὀδύλη ἠσθάνθη κλονισμὸν ὡσεὶ ἐπλήγη κατὰ μέσον στήθος. Ἐὐ βλέμμα τοῦ παιδὸς ἐκείνου, ὅστις ἐφαίνετο φέρων μισοῦς ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς, τόσον ὁμοίους ἐν τοῖς ποσὶ πρὸς τοὺς τοῦ Ριχάρδου, προῦθινοι αὐτῇ ἀπειράστου Ὀλφιν. Παρετήρησε τότε καὶ ἐκείνη αὐτὸν προσπαθοῦσα νὰ εἰσδύσῃ μέχρι τῶν μυχιαστάτων τῆς ἡδὴ στερεωθεῖσης καρδίας τοῦ παιδὸς τούτου. Τότε οὕτως ἐταπεινώσε τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ἔκαμε κίνησιν πρὸς τὰ ὀπίσω ὡσεὶ ὅπως κρυβῆ.

— Ἄ! ἐσκέπαστο ἡ νεκρὰ γυνὴ μετὰ μεγάλης πικρίας, δὲν θὰ ἐφοδοῦμην ποσὶς μὴ μὲ μισθ, πρῶμο ὅμως μὴ ἐδιδάχθη ἤδη νὰ μὴ ἀποκαρπύτῃ τὸ μέσος του καὶ προσποιήται!

Ἐκλίνε τότε πρὸς αὐτόν, ἔλαβε τὴν ψυχρὰν αὐτοῦ χεῖρα, ἥτις προέβαλλεν ἀντίστασιν καὶ ἐναπέθεσεν ἀσπασμὸν ἐπὶ τοῦ λευκοῦ καὶ πρὸς στενοῦ, ἀλλ' ὄψιλοῦ καὶ προέχοντος μετώπου τοῦ παιδὸς. Ὁ Ἐδμόνδος ὠπισθοχώρησεν εἶτι, εἶτα δὲ ἐσπύγγισε τὸ μέτωπον διὰ τῆς περιχειρῆδος του.

— Παιδί μου, εἶπεν ὁ Ριχάρδος, ὅστις τὰ πάντα παρετήρησε χωρὶς νὰ πύσῃ ἀκούων τὴν κυρίαν. Βρίε, φίλησε τὴν σύζυγόν μου, μικρὴ μου. Εἶναι ἡ δευτέρα μήτηρ σου, τὴν ὁποίαν ἀγαπᾶ καὶ ὁ ἀγαπᾶς καὶ σύ.

Ὁ Ἐδμόνδος ἐμεινεν ἀκίνητος.
 — Ἔλα, Ἐδμόνδε, εἶπεν ἡ μάμμι, ἥτις ἠρθῆρασεν ἐκ τῆς ὀργῆς καὶ ἐξ αἰσχύνης. φίλησε λοιπὸν τὴν κυρίαν.

— Μὴ ἐπιδικάζετε, ἀγαπητὴ κυρία, εἶπεν ἡ Ὀδύλη, διὰ τῆς εὐχῆς αὐτῆς φωνῆς, εἶναι καλλίτερον νὰ περιμεινωμεν ἕως ὅπου μὲνος του καὶ ἐξ αὐτοῦ τὸ πρῶτον. Ἐγὼ τὸν ἠσπασθην καὶ ὡς πρὸς τὸ παρόν, τοῦτο μοὶ ἀρκεῖ, διότι ἤξευρε ὅτι τὸν ἀγαπᾶ καὶ ἐπομένως θὰ μὴ ἀγαπήσῃ καὶ ἐκείνος.

Ἡ μήτηρ τοῦ Βρίε ἐμεινε σιωπᾶσα καὶ πρὸς ἐμπερίστατος, ἐπομένως ἡ κ. Ρουβεραὶ ἦλθεν εἰς ἐπικουρίαν αὐτῆς.

— Νομίζω, ἀγαπητὴ κυρία, εἶπεν, ὅτι θὰ κάμωτε καλῶς νὰ ἐνδύθητε ὅσον τὸ ταχύτερον, διότι μετὰ ἡμισεῖαν ὕβαν τὸ πολὺ θὰ ἔλθωσι καὶ οἱ τελευταῖοι προσκεκλημένοι. Ἠδὴ ἡ οἰκία εἰ-

ναι πεπληρωμένη, καὶ σὰς περιμένουν μετ' ἀληθοῦς ἀνυπομονησίας.

— Σὰ καταβῶ μετὰ μίαν στιγμήν, ἀπάντησεν ἡ Ὀδύλη.
 Καὶ ὁ Ριχάρδος ὠδήγησεν αὐτήν. Ὅταν δὲ ἐμειναι μόνου εἶταν τὰς χειρᾶς πρὸς τὴν σύζυγόν του λέγων.

— Ἦρχισεν ὁ πόλεμος, ἰδοὺ, συνελήφθη ἡδὴ εἰς τὴν παγίδα!

— Μὴ φοβῆσαι τίποτε, ἀπάντησεν. Ἐάν δὲν ἐφοδοῦμην διὰ τὴν λύπην τὴν ὁποίαν σοὶ προξενοῦν αὐτὰ τὰ πράγματα, σὲ βεβαίω, ὅτι ἀμέσως θὰ ἔπραττον ὅ,τι ἀπεφάσισα.

Ὁ Ριχάρδος μετέβη εἰς τὸν ὄλλομὸν τοῦ ὅπου εὐρε τὸν πιστόν του Ζαφρέ, ἐνῶ δὲ κῦταπέλιετο ἐκείνος, ὁ καλὸς ὑπηρέτης διηγείτο αὐτῷ πάντα τὰ κατὰ τὴν ἀπουσίαν του λαβόντα χάρων. Οὕτε ὁ εἰς ἄλλ' οὕτε ὁ ἄλλος εἶπὸν τι σχετικῶς πρὸς τὴν μεταβολήν, ἣν πιθανῶς ὁ γάμος εἶχεν ἐπιφέρει εἰς τὸν πύργον Πινόν. Ἠκούσθησαν τρεῖς κτύποι ἐπὶ τῆς θύρας, καὶ εἶτα ἡ φωνὴ τοῦ Ἐδμόνδου.

— Ζαφρέ, ποῦ εἶσαι;
 Ἐπὶ τῷ νεύματι τοῦ κυρίου, αὐτοῦ ὁ Ζαφρέ ἤνοιξε τὴν θύραν καὶ εἰσῆλθεν ὁ Ἐδμόνδος.

— Εἶσε ἐδῶ παπᾶκη; ἠρώτησε μετὰ τινος ἐκπλήξεως, διατι δὲν ἐπάγεις εἰς τὴν κάμαρά σου;

— Αὐτὴ θὰ εἶναι ἡ ἰδική μου εἰς τὸ ἐξῆς, ἀπάντησεν ὁ Ριχάρδος σύρων τὸν παιδα πρὸς αὐτόν.

— Καὶ στήν πλαγιὴν μὲνει ἡ κυρία;
 — Ποῖα κυρία; εἶπεν ὁ Ριχάρδος προσποιούμενος ὅτι δὲν ἔννοει.

— Ἡ κυρία τοῦ ἄλλο μαζὶ σου... ἡ... ἡ μητρική μου! εἶπε, μετὰ δυσχερείας ἐκβέβλων τοῦ λάρυγγός του τὴν λέξιν.

— Δὲν πρέπει νὰ τὴν λέγῃς μητρική σου, παιδί μου, εἶπεν ὁ Ριχάρδος, ἀσπαζόμενος αὐτὸν ὅπως κατὰ τὴν ἐλαφροτέραν τὴν ἐπίπληξιν, εἶναι ἡ δευτέρα μήτηρ σου καὶ νὰ τὴν λέγῃς μαμμὰ.

Ὁ παῖς ἐκίνησεν ἀσπασμὸς πολλὰς τὴν κεφαλὴν ἐν ἐκφραστικῇ χειρονομίᾳ. καθ' ἣν δὲ στιγμήν ὁ Ριχάρδος ἠτοιμάζετο νὰ τῷ οὐκλήσῃ, ἔφυγεν δὲ ἀσπαστῆ, κλείσας ἐπισθὲν του τὴν θύραν μετὰ πατάγου.

— Τί σημαίνει αὐτό; ἠρώτησεν ὁ Ριχάρδος, οὐχί τόσον ὅπως μᾶλλον τὴν αἰτίαν τῆς συμπεριφορᾶς τοῦ παιδός, ἥσον διὰ νὰ μὴ φανῆ ἐμπερίστατος πρὸ τοῦ ὑπηρετοῦ.

— Αὐτὸ σημαίνει, κύριε, ἀπάντησεν ὁ Ζαφρέ, ὅτι ὅταν πρὸ δύο μηνῶν ὁ Ἐδμόνδος, ἐν τῷ σιδηροδρομικῷ σταθμῷ, σὰς ἐξήτασε νὰ τὸν συμπαραλάβῃς εἰς τὴν πόλιν, ἔπρεπε νὰ τὸν ἀκούσατε. Δὲν θέλω νὰ κατηγορήσω κανένα καὶ αἱ ὑποθέσεις τῶν κυρίων μου δὲν ἀποβλέπουν ἐμὲ, ἀλλὰ δὲν θὰ ἐπιθύμουν; ἐάν εἶχον υἱόν... εὐτυχῶς ὅμως δὲν ἔχω. Ἐν συντομίᾳ ὁ κύριος ἀπὸ τοῦ νῦν πρέπει νὰ ἦναι βέβαιος ὅτι θὰ ἔχῃ νὰ παλαίσῃ πολὺ... Ἰδοὺ τὸ ἄσπρο σας λαζιμοδέτι... Καὶ ἡ σύζυγος τοῦ κυρίου εἶναι ἀραιοστάτη, φαίνεται πολὺ καθῶς πρέπει καὶ πρέπει νὰ προσέχῃ διότι ἡ ἄλλη πενθερά, δὲν ἔχει οὕτω... Τὰ πράγματα θὰ φαίνωνται ὅτι πηγαίνουν μόνον τὸν δρόμον τῶν, ἀλλὰ πρέπει καὶ ὁ κύριος νὰ προσυλάττεται διότι ἡ δεσποινὶς Ἰβελίνα εἶναι ἀκόμη πολὺ μικρὰ διὰ νὰ ἐννοήσῃ, κατὰ βέβηδες ὅμως θὰ εἶναι ἐν. καὶ τὸ αὐτό, μόνον, ἐξωτερικῶς πρέπει νὰ φαίνεσθε ὅτι τὰ ἔχετε πάντοτε καλὰ. Καὶ ἐπὶ τῷ παραδόξῳ τούτῳ λόγῳ ὁ Ριχάρδος ἐπεράτωσε τὸν εὐτρεπισμὸν αὐτοῦ ἀνευ ἑτέρου ἐπεισοδίου.

(Ἀκολουθεῖ).

Ο ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ
 ΧΡΥΣΟΣΘΕΝΗΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ.

ΣΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΝΕΟΛΟΓΟΥ.